

Eriaruanne

**ELi kodanikukaitse
mehhanism: väljaspool ELi
toimunud kataastroofidele
reageerimise
koordineerimine on olnud
üldjoontes mõjus**

EUROOPA
KONTROLLIKODA

EUROOPA KONTROLLIKODA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel. +352 4398-1

Päringud: eca.europa.eu/et/Pages/ContactForm.aspx

Veebisait: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab internetist Euroopa serverist (<http://europa.eu>).

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2016

Print	ISBN 978-92-872-6631-6	ISSN 1831-0818	doi:10.2865/353923	QJ-AB-16-034-ET-C
PDF	ISBN 978-92-872-6584-5	ISSN 1977-5652	doi:10.2865/779670	QJ-AB-16-034-ET-N
EPUB	ISBN 978-92-872-6637-8	ISSN 1977-5652	doi:10.2865/556150	QJ-AB-16-034-ET-E

© Euroopa Liit, 2016

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

1. ja 2. foto kasutamiseks või reprodutseerimiseks tuleb taotleda luba otse autoriõiguse valdajalt.

Eriaruanne**ELi kodanikukaitse mehhanism: väljaspool ELi toimunud katastroofidele reageerimise koordineerimine on olnud üldjoontes mõjus**

(vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 287 lõike 4 teisele lõigule)

Kontrollikoja eriaruannetes esitatakse konkreetseid eelarvevaldkondi või juhtimisega seotud teemasid hõlmavate tulemus- ja vastavusauditite tulemused. Auditite valiku ja ülesehituse juures on kontrollikoja eesmärgiks maksimeerida nende mõju, võttes arvesse tulemuslikkuse ja vastavuse riske, konkreetse valdkonna tulude ja kulude suurust, tulevasi arengusuundi ning poliitilist ja avalikku huvi.

Käesoleva tulemusauditi viis läbi välistegevuse, turvalisuse ja õiguse kuluvaldkondade eest vastutav III auditikoda, mille eesistuja on kontrollikoja liige Karel Pinxten. Auditit juhtis kontrollikoja liige Hans Gustaf Wessberg, keda toetasid kabinetiülem Peter Eklund, kabineti atašee Emmanuel-Douglas Hellinakis, valdkonnajuht Sabine Hiernaux-Fritsch, auditijuht Michiel Sweerts ning audiitorid Mirko Iaconisi, Kristina Maksinen ja Dirk Neumeister.

Vasakult paremale: M. Iaconisi, D. Neumeister, E.-D. Hellinakis, H. G. Wessberg, K. Maksinen, M. Sweerts, P. Eklund.

Punkt

Lühendid

I–VII Kokkuvõte

1–11 Sissejuhatus

1-2 Taust

3-4 Õigusraamistik

5–9 Liidu kodanikukaitse mehhanism

10–11 Liidu kodanikukaitse mehhanismi rahastamine

12–16 Auditi ulatus ja lähenemisviis

17–71 Tähelepanekud

17–48 Komisjon kasutas olemasolevaid koordineerimisstruktuure, kuid mõningaid vahendeid oleks saanud paremini rakendada

17–19 Komisjon aktiveeris hädaolukordadele reageerimise mehhanismi õigeaegselt, kuid oleks saanud ressursside mobiliseerimiseks aega juurde võita, kasutades eelhoiatusetapi võimalusi paremini

20–27 ELi kodanikukaitse meeskonnad lihtsustasid kohapealset koordineerimist, kuid nende valikuprotsess ja teabeedastus tegevuspaigast oli puudulik

28–33 Ehkki vabatahtlikku reservi kasutati läbivaadatud kriiside ajal veel piiratud mahu, tegeles komisjon aktiivselt selle ulatuse laiendamisega

34–37 ELi kodanikukaitse meeskonnad said ELi delegatsioonidelt olulist toetust

38–40 Komisjon kasutas olemasolevat ECHO kohapealset võrgustikku, kuid kodanikukaitse alal oleks vaja suuremat sünergia

41–46 Komisjon aktsepteeris ÜRO OCHA juhtrolli ning võttis kasutusele paindlikud koordineerimisstruktuurid kooskõlas ÜRO üldise ülesehitusega

47–48 Komisjon võttis meetmeid, et tagada sujuv üleminek katastroofist taastumise etappi

- 49–69 **Komisjon kehtestas teabe kogumise, levitamise ja vahetamise raamistiku, kuid aruandlust tuleks parandada**
- 49–54 **Komisjoni teabevahetusplatvorm CECIS on teabe jagamiseks kasulik, kuid vajab suurema mõju saavutamiseks edasiarendamist**
- 55–57 **Teabetooteid ja kaarte jagati laialdaselt ning leidub viiteid nende kasulikkusest**
- 58–60 **Komisjon korraldas kõiki pooli hõlmavaid koosolekuid, millega püüti edendada teabevahetust ELi asutustega ja tagada abi andmise järjepidevus**
- 61–66 **Teabevahetusfoorumina andis Ebola rakkerühm kriisile reageerimisel lisaväärtust, kuid see oleks tulnud moodustada varem**
- 67–69 **Komisjon ei kasuta täiel määral enda käsutuses olevat teavet, et aru anda nii enda kui ka liidu kodanikukaitse mehhanismi üldisest tulemuslikkusest**

70–74 **Järeldused ja soovitused**

I lisa. ELi kodanikukaitse mehhanismi aktiveerimine väljaspool ELi toimuvate katastroofide puhul

II lisa. ELi kodanikukaitse mehhanismis osalejate ülesanded 31. augusti 2016. aasta seisuga

III lisa. Kolme läbivaadatud katastroofi ülevaade

IV lisa. ELi epidemioloogide lähetamine Guineasse

V lisa. Ebola viiruse puhangu (2014-2015) ajaline kulgemine

Komisjoni vastus

BiH: Bosnia ja Hertsegoviina

CECIS: Ühine hädaolukordade side- ja infosüsteem

DG DEVCO: Arengu ja koostöö peadirektoraat

DG NEAR: Euroopa naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraat

DG SANTE: Tervise ja toiduohutuse peadirektoraat

ECDC: Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus

ECHO: Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraat (ECHO)

EEAS: Euroopa välisteenistus

ERCC: Hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus

EUCP: ELi kodanikukaitse koordineerimine ja hindamine (meeskond)

EUD: Euroopa Liidu delegatsioon

EUFOR: Euroopa Liidu väed

FPI: välispoliitika vahendite talitus

GOARN: Globaalne haiguspuhangutest teavitamise ja neile reageerimise võrgustik

HSC: Terviseohutuse komitee

MSF: Piirideta arstid (*Médecins sans Frontières*)

OCHA: humanitaarasjade koordinatsioonibüroo

OSOCC: kohapealne tegevuste koordineerimise keskus

UCPM: Liidu kodanikukaitse mehhanism

UNDAC: ÜRO katastroofide hindamine ja koordineerimine

WFP: Maailma Toiduprogramm

WHO: Maailma Terviseorganisatsioon

I Katastroofid võivad toimuda igal pool ja igal ajal. Nii loodusõnnetuste kui ka inimtegevusest tingitud katastroofide mõju inimestele, keskkonnale ja majandusele võib olla märkimisväärne. Katastroofide tuleb reageerida kiiresti. Tõhus katastroofide ohjamine päästab elusid ning katastroofide reageerijate omavaheline efektiivne koordineerimine on katastroofidele ettevalmistumiseks ja reageerimiseks keskse tähtsusega.

II Euroopa Liidu kodanikukaitse mehhanism loodi selleks, et edendada kiiret ja tõhusat operatiivkoostööd siseriiklike kodanikukaitsetalituste vahel. Mehhanismil on kaks peamist eesmärki. Esiteks püütakse selle abil tugevdada liidu ja Euroopa Liidu kodanikukaitse mehhanismi osalevate riikide (liikmesriigid ja kuus ELi mittekuuluvat riiki) vahelist koostööd. Teine eesmärk on lihtsustada koostööd kodanikukaitse valdkonnas, et parandada katastroofide ärahoidmise, nendeks valmistumise ja neile reageerimise süsteemide mõjusust.

III Mehhanismi haldab Euroopa Komisjon. Kontrollikoda uuris, kas komisjon oli mehhanismi abil mõjusalt lihtsustanud katastroofidele reageerimise koordineerimist väljaspool Euroopa Liitu. Selleks analüüsiti mehhanismi aktiveerimist vastuseks kolmele hiljutisele rahvusvahelisele katastroofile: üleujutused Bosnias ja Hertsegoviinas (2014), Ebola viiruse puhang Lääne-Aafrikas (2014–2016) ja Nepali maavärin (2015).

IV Kontrollikoja järelduse kohaselt on komisjoni tegevus olnud üldjoontes mõjus, lihtsustamaks katastroofidele reageerimise koordineerimist väljaspool Euroopa Liitu alates 2014. aasta algusest.

V Kõigi kolme katastroofi puhul toimus mehhanismi aktiveerimine õigeaegselt ja ELi kodanikukaitse meeskonnad lihtsustasid kohapealset koordineerimist osalevate riikide meeskondadega. Komisjonipoolset koordineerimise hõlbustamist toetab laialdane teabetoodete levitamine. Komisjoni talituste vaheline koordineerimine, samuti koordineerimine teiste ELi ja selle väliste struktuuridega hõlmas kõiki pooli. Samuti aktsepteeris komisjon ÜRO juhtrolli ja võttis meetmeid, et tagada sujuv üleminek katastroofist taastumise etappi.

VI

Hoolimata üldisest järeldusest leidis kontrollikoda valdkondi, mida oleks võimalik parandada, näiteks: võimalik aja kokkuhoid katastroofile reageerimise varajastes etappides, CECIS (komisjoni side- ja teabeplatvorm), kohapealne koordineerimine ja sünergia saavutamine, komisjoni ning Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse finants- ja haldusmenetlused epidemioloogide laialdaseks lähetamiseks mehhanismi raames, ning mehhanismi tulemuslikkuse alane aruandlus.

VII

Seetõttu soovib kontrollikoda komisjonil:

- a) välja selgitada võimalused täiendavaks aja kokkuhoiuks eelhoiatusetapis ning ELi kodanikukaitse meeskondade valimise ja lähetamise käigus;
- b) arendada CECIS, et parandada ülevaadet antud ja taotletud abist, võimaldada paremat prioriteetidealast kontrolli ning parandada kasutajasõbralikkust;
- c) tõhustada kohapealset koordineerimist, parandades ELi kodanikukaitse meeskondade aruandlust, kasutades ECHO kohapealse võrgustiku eksperte ja kaasates veelgi enam ELi delegatsioone;
- d) hinnata koos Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskusega võimalikke muudatusi, mida on vaja teha korra tõhustamiseks, mille alusel lähetada keskuse eksperte väljapoole ELi liidu kodanikukaitse mehhanismi kaudu;
- e) parandada aruandlust, muutes statistika ja näitajate esitamise automaatseks, tõhustades seeläbi aruandekohustuse täitmist.

Taust

01

Katastroofid võivad toimuda igal pool ja igal ajal. Nii loodusõnnetuste kui inimtegevusest tingitud katastroofide mõju inimestele, keskkonnale ja majandusele võib olla märkimisväärne. Ühe hinnangu kohaselt toimus aastail 1994–2013 kogu maailmas 6873 looduskatastroofi, milles hukkus 1,35 miljonit inimest, st keskmiselt umbkaudu 68 000 inimest aastas¹. ÜRO hinnangul on ajavahemikul 2005–2015 katastroofidest põhjustatud majanduskahju suurus 1,3 triljonit USA dollarit².

02

Katastroofi korral peavad üksikisikud, kogukonnad, valitsused ning rahvusvahelised organisatsioonid ja rahastajad väga kiiresti tegutsema. Tõhus katastroofide ohjamine³ päästab elusid ning katastroofide reageerijate omavaheline efektiivne koordineerimine on katastroofidele ja kriisidele ettevalmistumiseks ning reageerimiseks keske tähtsusega.

Õigusraamistik

03

ELi pädevus kodanikukaitse valdkonnas on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 196, mille kohaselt on liidu tegevuse eesmärgiks edendada liidu piires kiiret ja tõhusat operatiivkoostööd siseriiklike kodanikukaitsetalituste vahel ning tõhustada rahvusvahelise kodanikukaitsealase töö järjepidevust.

04

Liidu kodanikukaitse mehhanism loodi 2001. aastal. Praegu kehtiv õigusraamistik sätestati otsuses nr 1313/2013, mis kehtib alates 1. jaanuarist 2014 (edaspidi: „otsus“)⁴. Mehhanismil on kaks peamist eesmärki. Esiteks püütakse selle abil tugevdada liidu ja mehhanismis osalevate riikide vahelist koostööd⁵. Teine eesmärk on lihtsustada koostööd kodanikukaitse valdkonnas, et parandada nii loodusõnnetuste kui inimtegevusest tingitud katastroofide ennetamise, nendeks valmistumise ja neile reageerimise süsteemide mõjusust.

- 1 Katastroofiepidemioloogia Uurimiskeskus, „The Human Cost of Natural Disasters 2015: A global perspective“, 2015.
- 2 Sendai katastroofiohu vähendamise raamistik 2015–2030.
- 3 Rahvusvahelise Punase Risti ja Punase Poolkuu Seltside Föderatsiooni määratluse kohaselt on see ressursside ja ülesannete korraldamine ja juhtimine, et tegelda hädaolukordade humanitaarabi ning kodanikukaitse aspektidega, eelkõige vastupanuvõime (leevendamine, ennetamine ja valmisolek), reageerimise (hädaabi ja kiire taastumine) ja taastumisega (taastus- ja ülesehitustööd), vähendamaks katastroofide mõju.
- 4 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta otsus 1313/2013/EL, liidu kodanikukaitse mehhanismi kohta (ELT L 347, 20.12.2013, lk 924).
- 5 Kõik ELi liikmesriigid pluss Norra, Island, Montenegro, Serbia, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik ja Türgi. Komisjon viitab neile kui „osalevatele riikidele“, ning seda nimetust kasutatakse kogu ülejäänud aruandes.

Liidu kodanikukaitse mehhanism

05

Liidu kodanikukaitse mehhanism kuulub Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi vastutusalasse. Selle keskmes on hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus. Viimane toimib vaatluskeskuse kaudu ööpäevaringselt. Hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskuse peamised operatiivfunktsioonid on toimida komisjoni ja ELi kriisijärelevalve ja -koostööstusplatvormina, tegutseda osalevate riikide, kannatanud riigi ja kohapeale lähetatud ekspertide vahelise sidekeskusena, arendada ja levitada teabetoteid ning lihtsustada kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide vahelist koostööd. Neid funktsioone toetab veebipõhine ohuteadete rakendus nimega CECIS (ühine hädaolukordade side- ja infosüsteem)⁶.

- 6 Komisjoni vastutus CECISi haldamisel on sätestatud otsuse artiklis 8.
- 7 Mõjuhindamises, mis on lisatud seadusandlikule ettepanekule võtta vastu otsus liidu kodanikukaitse mehhanismi loomiseks (komisjoni talituste töödokument: mõjuhindamine – 2011. aasta ülevaade kodanikukaitse õigusraamistikust, mis on lisatud dokumendile: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus liidu kodanikukaitse mehhanismi kohta ja kodanikukaitse rahastamisvahendi loomise kohta perioodiks 2014–2020, SEK(2011) 1632 (lõplik), 20.12.2011) viidati mitmele puudusele ELi katastroofidele reageerimise suutlikkuses, mida kavatsiti uue õigusaktiga parandada.

1. foto

Hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus

© EU/ECHO/Ezequiel Scagnetti, 2015.

06

Hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskust täiendab Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkus, mis on vabatahtlik reserv, koondades osalevate riikide poolt eelnevalt kindlaks määratud katastroofidele reageerimise vahendeid, mida hoitakse valmisolekus ja kasutatakse üksnes juhul, kui komisjon esitab vastava taotluse. Vabatahtlik reserv on üks mitmest uues otsuses sisalduvast uuendusest, mille eesmärk on kõrvaldada varasema mehhanismi puudused⁷. Eelkõige püütakse reservi abil saavutada järgmised eesmärgid: muuta reageeriv ja juhtumipõhine koordineerimine varem kavandatud, kokku lepitud ja ennustatavaks süsteemiks ning kindlaks teha ja täita olulised lüngad katastroofidele reageerimise suutlikkuses kulutõhusal viisil. Vabatahtliku reservi toimimist kirjeldatakse **1. selgituses**.

Vabatahtlik reserv

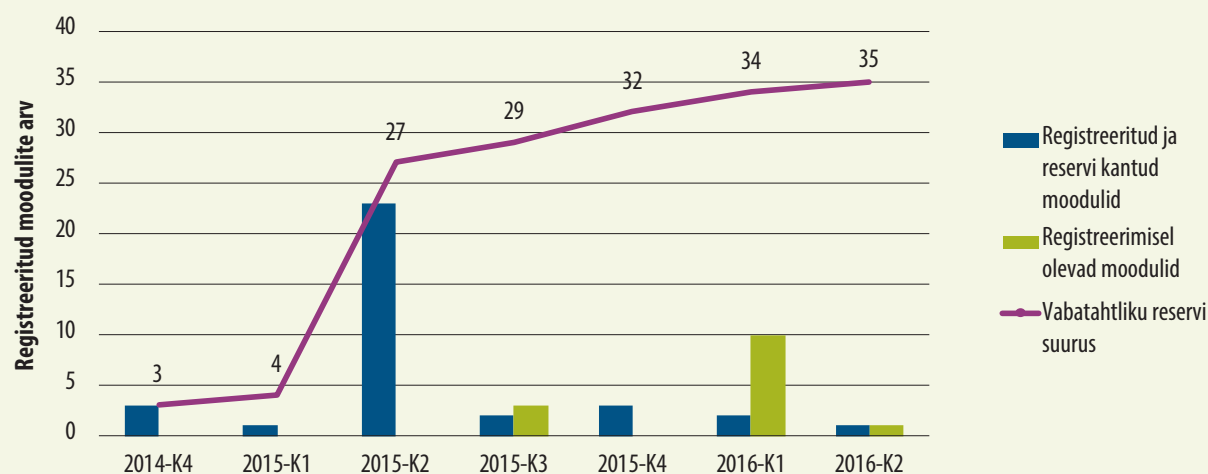
Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkus (ehk vabatahtlik reserv) koondab mitmesuguseid hädaabi-meeskondi, eksperte ja vahendeid mitmest ELi liikmesriigist. Ressursse hoitakse valmisolekus ja need tehakse kättesaadavaks niipea, kui neid vajatakse ELi kodanikukaitse missioonideks maailma eri paigus.

Alates reservi moodustamisest 2014. aasta oktoobris on kümme riiki sellele ressursse eraldanud. Registreeritud on 35 reageerimisüksust (moodulit), mis hõlmavad näiteks otsingu- ja päästetööde meeskondi linnades, spetsialiseeritud meditsiinilise õhuvakuatsiooni meeskondi, veepuhastusseadmeid, suure jõudlusega pumbaseadmeid ning metsatulekahjude kustutusmeeskondi. Mitme liikmesriigi ressursside registreerimine on pooleli.

Reservis osalevad riigid võivad saada ELi rahalist toetust eraldatud riiklike reageerimisvahendite uuendamiseks, sertifitseerimis- ja koolituskulude tasumiseks ning meeskondade ja vahendite õnnetuse piirkonda transportimise kulude hüvitamiseks kuni 85% ulatuses.

Vabatahtliku reservi suurenemine

(ainult registreeritud moodulid, seisuga 20. juuni 2016)

Allikas: Euroopa Komisjon; kontrollikoja analüüs.

07

Liidu kodanikukaitse mehhanismi saab aktiveerida kannatanud riigi või ÜRO abitaotlusega⁸. Selle saab aktiveerida ka ELi liikmesriigi taotlusel konsulaarabi andmiseks ELi kodanikele, kes on katastroofist mõjutatud väljaspool ELi.

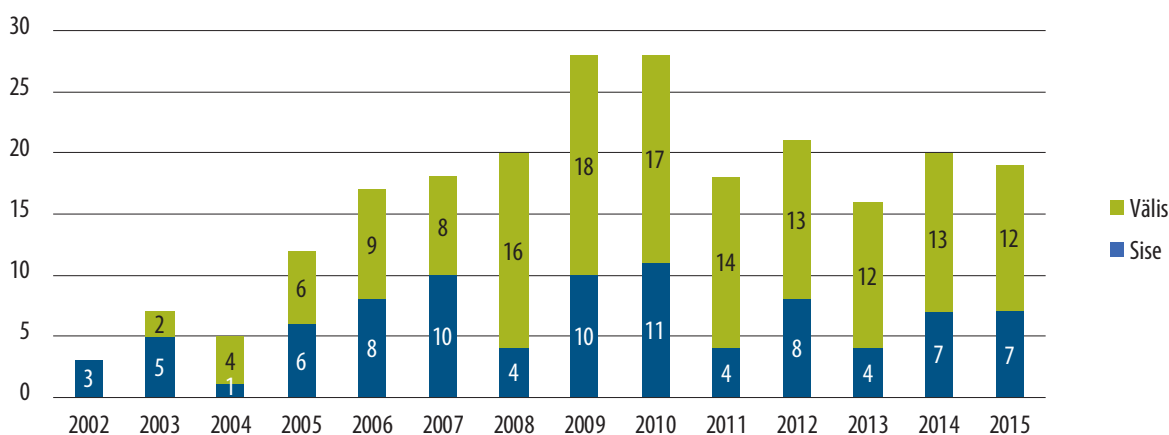
08

Ennetus-, valmisoleku- ja reageerimismeetmed on suunatud (võimalikele) katastroofidele ELis, ehkki mehhanismi saab aktiveerida ka väljaspool ELi toimuvatele katastroofidele reageerimiseks. Perioodil 2002–2015 esitatud 224 abitaotlusest oligi 63% seotud katastroofidega väljaspool ELi, nagu näidatud **1. joonisel**. Liidu kodanikukaitse mehhanismi tööpõhimõtet kirjeldatakse **I lisas**.

8 Alates 2014. aastast on abi saanud taotleda ka ÜRO organisatsioonid ja mõned muud kindlaksmääratud rahvusvahelised organisatsioonid, nagu Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsioon (IOM), Rahvusvaheline Punase Risti ja Punase Poolkuu Seltside Föderatsioon (IFRC) ning Keemiarelvade Keelustamise Organisatsioon (OPCW).

1. joonis

Liidu kodanikukaitse mehhanismi kaudu esitatud abitaotlused (nii ELis kui ka sellest väljaspool)

Allikas: Euroopa Komisjon.

09

Peamine vastutus kodanikukaitse eest lasub osalevatel riikidel ja nemad otsustavad katastroofide reageerimiseks eraldatava abi määra ning selle, kui suur osa abist antakse liidu kodanikukaitse mehhanismi kaudu. Komisjon ei juhi vabatahtlikkuse alusel lähetatavaid osalevate riikide meeskondi, mooduleid ja muid vahendeid ega oma nende üle kontrolli. Pigem on ELi roll toetada osalevaid riike katastroofide tõhusamal ärahoidmisel, nendeks valmisolekul ja neile reageerimisel, lihtsustades koostööd ja kooskõlastamist. Ülevaade liidu kodanikukaitse mehhanismi osapoolte omavahelistest suhetest on toodud **II lisas**.

Liidu kodanikukaitse mehhanismi rahastamine

10

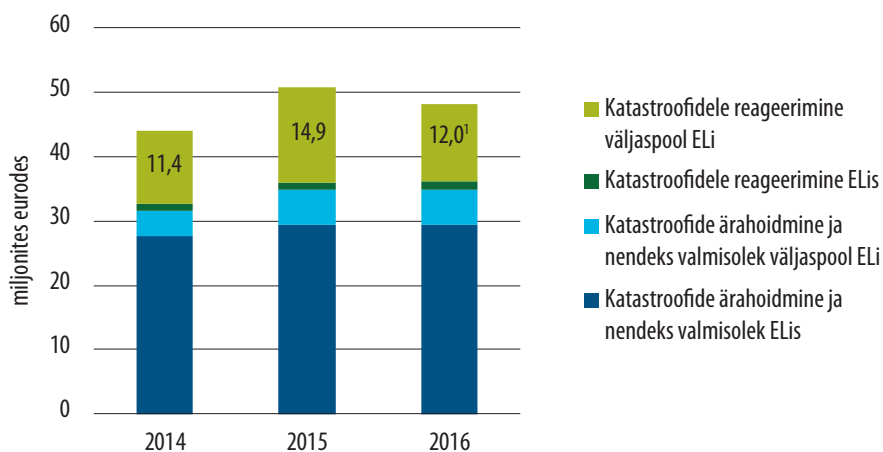
Liidu kodanikukaitse mehhanismi perioodi 2014–2016 iga-aastased eelarveassigneeringud on toodud **2. joonisel**. Ligikaudu 50 miljonit eurot aastas on eraldatud mehhanismi toimimiseks, millest umbes kolmandik on kavandatud kataastroofidele reageerimiseks väljaspool ELi. See hõlmab ELi osalust moodulite kannatanud riikidesse transportimise kaasrahastamises. Kodanikukaitse meeskondade ja vahendite rakendamise kulud kannavad osalevad riigid.

11

Komisjon teeb otsuse vahehindamise rakendamise kohta 2017. aasta detsembris.

2. joonis

Liidu kodanikukaitse mehhanismi perioodi 2014–2016 eelarve täitmine

1 2016: eelarvestatud summad.

Allikas: Euroopa Komisjon; kontrollikoja analüüs.

Auditi ulatus ja lähenemisviis

13

12

Auditi eesmärk oli uurida, kas komisjon oli mehhanismi abil mõjusalt lihtsustanud katastroofidele reageerimise koordineerimist väljaspool Euroopa Liitu alates liidu kodanikukaitse mehhanismi loomisest 2014. aastal. Eelkõige keskenduti auditis sellele, kuidas lihtsustati koordineerimist osalevate riikide, teiste ELi institutsioonide ja ametite, ÜRO, kannatanud riigi ja muude asjassepuutuvate pooltega. Kontrollikoda uuris, kuidas toimus koordineerimine olemasolevate struktuuride ja protsesside raames, ning vaatas üle teabe kogumise, levitamise ja vahetamise kõigi eelmainitud sidusrühmadega.

13

Auditikriteeriumid määrati kindlaks otsuse (vt punkt 4) sätete alusel. Auditi ulatus ei hõlmanud ennetus- ja valmisolekumeetmeid, sekkumiste mõjusust ega mehhanismi ülesehitust.

14

Põhjalikuks uurimiseks valiti välja kolm rahvusvahelist katastroofi, mille puhul oli aktiveeritud liidu kodanikukaitse mehhanism⁹. Valik tehti mitme kriteeriumi alusel, nagu katastroofi liik ja ulatus, liidu kodanikukaitse mehhanismi roll, ELi osaluse maht ning katastroofipiirkonna geograafiline ulatus. Lähemalt uuriti järgmisi katastroofe: üleujutused Bosnias ja Hertsegoviinas (mai 2014), ebola viirushaiguse puhang Lääne-Aafrikas (märts 2014 kuni jaanuar 2016) ja Nepali maavärin (25. aprill 2015). Põhjalik ülevaade läbivaadatud katastroofidest on toodud **III lisas**.

15

Audit viidi läbi 2015. aasta detsembrist kuni 2016. aasta maini. Audiitorid kohtusid Euroopa Komisjoni¹⁰, Euroopa välisteenistuse (sh ELi delegatsioon ÜRO juures Genfis) ning Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse esindajatega. Lisaks kohtuti ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo, Maailma Terviseorganisatsiooni, Maailma Toiduprogrammi ja Piirideta Arstid esindajatega. Kohapeal külastati Bosniat ja Hertsegoviinat, kus kohtuti ELi delegatsiooni/ELi eriesindaja büroo, Euroopa Liidu vägede ja ÜRO arenguprogrammi esindajatega, samuti riigi, piirkondade, kantonite ja linnade tasandil üleujutuse tagajärgede likvideerimises osalevate ametiasutuste ning Punase Risti esindajatega.

9 Aastail 2014-2015 esitati väljastpoolt ELi 25 abitaotlust. Kolm lähemalt uuritud katastroofi olid suurimate abisaajate hulgas, mis nõudis ulatuslikku koordineerimist.

10 Esindatud olid järgmised peadirektoraadid: Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraat (ECHO), tervise ja toiduohutuse peadirektoraat, rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraat ning naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraat.

16

Audititöö tugines peamiselt Euroopa Komisjoni ja Euroopa välisteenistuse esitatud dokumentide läbivaatamisele. Audiitoritel oli juurdepääs CECISele.

11 osalevale riigile saadetud küsimustiku vastuste abil koguti kasutajate arvamusi mehhanismi ja kolmele kriisile reageerimise kohta. Samuti osalesid audiitorid 2015. aasta oktoobris Luxembourgis peetud komisjoni konverentsil, kus käsitleti ebola puhangust saadud õppetunde, ja 2016. aasta veebruaris teabeüritusel, kus tutvustati meditsiinilise evakuatsiooni ettevalmistamist Luksemburgi õhupääste-teenistuse poolt.

Komisjon kasutas olemasolevaid koordineerimisstruktuure, kuid mõningaid vahendeid oleks saanud paremini rakendada

Komisjon aktiveeris hädaolukordadele reageerimise mehhanismi õigeaegselt, kuid oleks saanud ressursside mobiliseerimiseks aega juurde võita, kasutades eelhoiatusetapi võimalusi paremini

17

Kui komisjon saab abitaotluse, peab ta sellest osalevaid riike teavitama nii kiiresti kui võimalik¹¹. Kõigi kolme katastroofi puhul teatas komisjon abitaotlusest õigeaegselt, täites seega oma kohustuse osalevaid riike viivitamatult teavitada.

18

Ametlikult loetakse ELi koordineeritud katastroofile reageerimise alguseks mehhanismi aktiveerimist abitaotluse saamisel. Katastroofi saabumisest võib aga märke olla juba enne abitaotluse esitamist. Komisjonil on võimalus, kuid mitte kohustus, avada CECISes enne aktiveerimist hädaolukord nn eelhoiatusrežiimis. See võimaldab osalevatel riikidel oma ressursid mobiliseerida juba enne võimaliku aktiveerimist. Eelhoiatusrežiimi kasutati kõigi kolme katastroofi puhul. Bosnia ja Hertsegoviina üleujutuste (mida võib pidada nn aeglase kujunemisega katastroofiks) puhul oli ohu suurus selge juba siis, kui riigis kuulutati välja looduskatastroofi olukord. Eelhoiatusrežiim aktiveeriti aga päev hiljem, ainult neli tundi enne ametlikku aktiveerimist. Kiirem eelhoiatuse aktiveerimine oleks võinud ressursside mobiliseerimiseks aega juurde anda.

19

Komisjon ei salvestanud kirjalikult mitteametlikke kontakte osalevate riikidega, kellel on kannatanud riigiga tihedad sidemed ja riigi kohta põhjalikud teadmised. Kontaktide salvestamine võimaldaks teha järelkontrolli varasemate aktiveerimiste üle, mis võiks kaasa aidata süstemaatilise lähenemisviisi arendamisele, hoides kokku väärtuslikku aega aktiveerimisetapis ja tagades nende osalevate riikide kaasatuse, kes omavad head positsiooni kannatanud riigi aitamiseks.

11 Otsuse artikli 16 lõike 3 punkti a alapunkt i.

ELi kodanikukaitse meeskonnad lihtsustasid kohapealset koordineerimist, kuid nende valikuprotsess ja teabeedastus tegevuspaigast oli puudulik

20

Kui abitaotleja on osalevate riikide abipakkumised vastu võtnud ja tekib vajadus ELi abi andmise kohapealse koordineerimise järele, peaks komisjon kokku panema ELi kodanikukaitse koordineerimis- ja hindamismeeskonna, et see viivitamatult kannatanud riiki lähetada¹². Meeskonna ülesanne on koordineerida osalevate riikide meeskondade ja moodulite tööd kohapeal¹³, pakkuda tehnilist nõustamist ja lihtsustada koordineerimist kannatanud riigiga. Nagu näidatud *lillas*, valib komisjon meeskonnad pärast ekspertide nimetamist osalevate riikide poolt ja iga meeskonnaga on kaasas komisjoni lähetatud kontaktametnik.

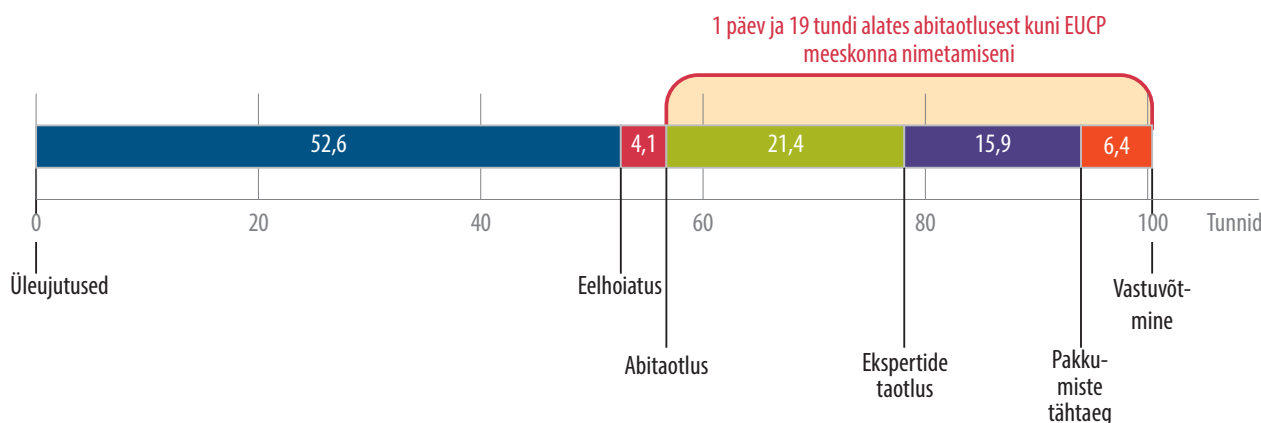
21

Katastroofide puhul väljaspool ELi ei sõltu ELi kodanikukaitse meeskondade lähetamine abi taotleva/kannatanud riigi poolsest abi vastuvõtmisest. Seetõttu ei ole hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskusel keelatud saata osalevatele riikidele meeskondade nimetamise taotlused niipea, kui abitaotlus on laekunud. Nepali ning Bosnia ja Hertsegoviina katastroofide puhul oli varajasi märke sellest, et katastroofide ulatus on suur ja et seetõttu läheb suure tõenäosusega vaja ELi-poolset abi koordineerimist. Ometi oli aeg, mis kulus ametliku abitaotluse saamisest kuni esimese meeskonna nimetamise taotluse tegemiseni CECISes Bosnia ja Hertsegoviina puhul 21,4 tundi ning Nepali puhul 22,8 tundi, nagu näidatud 3. ja 4. joonisel.

12 Otsuse artikli 16 lõike 3 punkti a alapunkt iii.

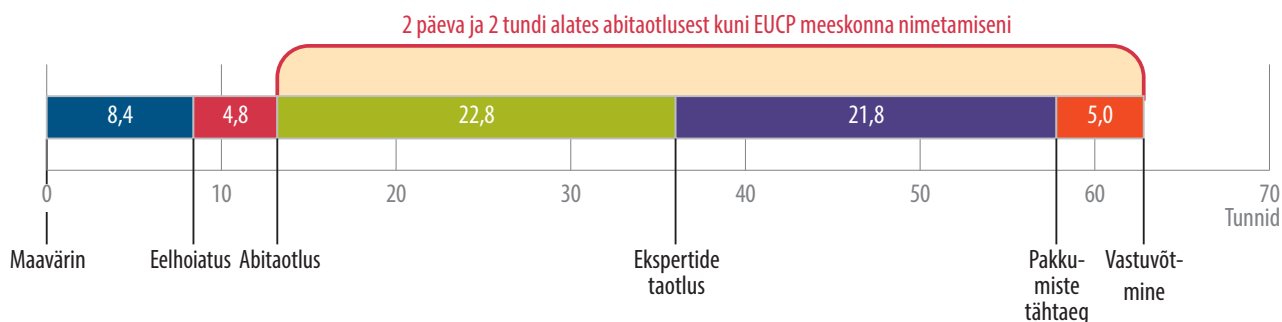
13 KOM(2010) 600 (lõplik), 26. oktoober 2010: „Euroopa tõhusama katastroofidele reageerimise suunas: kodanikukaitse ja humanitaarabi roll“. Moodulid võivad koosneda kodanikukaitse vahenditest või inimressurssidest, või nende kombinatsioonist.

3. joonis ELi kodanikukaitse ekspertide valimiseks kulunud aeg – Bosnia ja Hertsegoviina

Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

ELi kodanikukaitse ekspertide valimiseks kulunud aeg – Nepal

Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

22

Ekspertide nimetamise taotlused saadetakse CECISi kaudu tähtajaga, mis seatakse juhtumipõhiselt. Tähtaja pikkus oli erinev: Bosnia ja Hertsegoviina katastroofi puhul seati tähtajaks 15,9 tundi alates ekspertide nimetamise taotlusest (aeglase kujunemisega katastroof), Nepali katastroofi puhul aga 21,8 tundi (ootamatu katastroof). Audiitorid ei leidnud tähtaja pikkuse määramise kohta sisestandardeid.

23

Pärast ekspertide nimetamise tähtaja möödumist võttis ekspertide valimine ja meeskondade kokkupanemine veel 5–6 tundi. Õigusaktides on ekspertide valimise jaoks kehtestatud kõrgetasemelised kriteeriumid, kuid kontrollikoda tuvastas, et vajaminevate ekspertide liikide ja iga liigi ekspertide arvu üle otsustamisel ei kasutata kindlaksmääratud lähenemisviisi. Lisaks ei leidnud kontrollikoda tõendeid iga eksperdiliigi valimise jaoks kindlaksmääratud kriteeriumidest kontrollnimekirjade kujul, mida valiku tegemisel kasutada. Selgete valikukriteeriumide puudumist tunnistas 2014. aasta detsembris tehtud hindamises¹⁴, milles soovitati kodanikukaitse meeskondade valimisel kasutada nõutavate ekspertide profiile.

24

Meeskondade varem kindlaksmääratud standardkoosseis, mis põhineb katastroofi liigil ja piirkonnal, võib aidata komisjonil enne ekspertide nimetamise esialgse taotluse saatmist väärtuslikku aega kokku hoida. Selge kontrollnimekiri võib kiirendada edasise valiku tegemist nimetatud kandidaatide hulgast, seda ka aegadel, mil hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskuse jõudlus on väike (öövahetused, nädalavahetused). Lisaks võimaldaks see koostada võimalike meeskonnaliikmete nimekirju enne ekspertide nimetamise lõpptähtaega.

14 ICF International, „Ex-post evaluation of Civil Protection Financial Instrument and Community Civil Protection Mechanism (recast) 2007–2013“, lõpparuanne, 16. detsember 2014.

25

Ekspertide individuaalset tulemuslikkust ei hinnata. Ehkki osalevate riikide nimetatud ekspertide hindamine võib olla tundlik teema, võiks ekspertide tulemuslikkuse struktureeritud hindamine ja dokumenteerimine valiku tegemisel aega kokku hoida. Heaks näiteks sellisest protsessist on ELi¹⁵ rahastatud valimisvaatlusmissioonid, mille raames tehakse kõigi liikmesriikide saadetud vaatlejate suhtes regulaarselt vastastikune hindamine, et „jälgida nende töötulemusi ja käitumist ELi valimisvaatlusmissioonide käigus, mis võimaldaks liikmesriikide ja Euroopa Komisjoni juhitavat valikuprotsessi veelgi lihtsustada ja parandada“¹⁶.

26

Komisjon peaks toetama vajaduste ühist hindamist kohapeal viibivate ELi kodanikukaitse ekspertide kaudu ja/või andma taotletava abi suhtes nõu, võttes arvesse vajadusi¹⁷. Kui abi taotleja (kannatanud riik või ÜRO agentuur) on vajadusi väljendanud, tagab hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus vastava teabe jagamise CECISse kaudu kõigi osalevate riikidega. Selged tõendid näitavad ka seda, et ELi kodanikukaitse meeskondade liikmed on osalenud mitmesugustes hindamistes kohapeal. Juhtudel, kui ELi kodanikukaitse meeskonna liikmed ühendatakse ÜRO OCHA UNDACi meeskondadega, nagu see oli Nepali maavärina puhul, koostatakse ühised hindamised tavaliselt ÜRO eestvõttel. Sellise ühendamise ettekatsetamatu tagajärg on aga see, et see piirab võimalusi teha kindlaks ELi individuaalne osalus kõnealustes hindamistes (vt ka punktid 41–45).

- 15 Demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahend.
- 16 ELi valimisvaatleja hindamise suunised (FPI 4), lk 1, esimene lõik.
- 17 Artikli 16 lõike 3 punkti a alapunktid ii ja v ning artikli 16 lõike 3 punkt b.

2. foto

ELi eksperdid külastavad Katmandut ja haiglat pärast maavärinat

© EU/ECHO/Pierre Prakash, 2015.

27

Isegi juhul, kui ELi-poolne abi koordineerimine ei olnud täielikult ühendatud ÜRO tegevusega, nagu Bosnias ja Hertsegoviinas, leidis kontrollikoda vaid üksikuid tõendeid põhjuslikust seosest ELi kodanikukaitse meeskonna kohapeal tehtud vajaduste hindamise ja osalevatele riikidele edastatud vajaduste nimekirjade vahel. Aruandluse kvaliteet oli ELi kodanikukaitse meeskonniti erinev, kuid üldjuhul keskenduti teabejagamisele ning kavandatud ja läbiviidud tegevustele. Igapäevastes aruannetes puudus osa, mis käsitleks vajaduste kindlakstegemist ja konkreetseid meetmeid nende täitmiseks.

Ehkki vabatahtlikku reservi kasutati läbivaadatud kriiside ajal veel piiratud mahu, tegeles komisjon aktiivselt selle ulatuse laiendamisega

Vabatahtliku reservi kasutamine läbivaadatud kriiside ajal oli piiratud

28

Komisjoni kohustused osalevate riikide ees on muu hulgas anda õigeaegseid soovitusi, tuginedes kohapealsetele vajadustele ja kutsuda osalevaid riike üles saatma kohapeale spetsiifilisi ressursse¹⁸. Ressursside lähetamise kohta pädevate soovitude andmiseks peab komisjon omama ülevaadet ressurssidest, mida on võimalik viivitamatult kohapeale saata.

29

Läbivaadatud katastroofide toimumise ajal oli vabatahtlikku reservi kantud väga vähe vahendeid. Seetõttu ei olnud komisjonil üldjuhul võimalik anda ressursside lähetamise kohta soovitusi ega paluda osalevatel riikidel vabatahtlikust reservist vahendeid eraldada.

30

2015. aasta oktoobris ehk aasta pärast vabatahtliku reservi loomist oli selles registreeritud moodulite arv endiselt väga väike. Küsitletud osalevate riikide hinnangul oli reservi arendamise aeglus peamiselt põhjustatud suurest halduskoormusest, mis kaasnes abiüksuste/moodulite registreerimise ja kinnitamisega, mis mõnel juhul võivad hõlmata ka täiendavaid haldusmenetlusi siseriiklikul tasandil.

18 Otsuse artikli 16 lõike 3 punkt b.

Komisjon tegeles aktiivselt vabatahtliku reservi ulatuse laiendamisega

31

Vajadust kohapealse meditsiinilise personali ja humanitaarabi töötajate meditsiinilise evakuatsiooni teenuse järele rõhutasid ebola puhangu levides mitu osapoolt. Õigusraamistik¹⁹ nägi ette üksnes üldisema teenuse katastroofiohvrite meditsiinilise ohuevakuatsiooni jaoks²⁰, mitte aga teenust, mis oleks spetsiaalselt kohandatud (potentsiaalselt) nakatatud meditsiinitöötajate või humanitaarabi töötajate evakueerimiseks. Komisjon võttis siiski aktiivse rolli, propageerides painedlikku lähenemisviisi ja täiendavate vahendite lisamist vabatahtlikku reservi. WHO oli ainus osapool, millel oli õigus meditsiinilist evakuatsiooni taotleda, kuid hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus täitis olulisi ülesandeid, toimides teabevõrgustikuna, vastates meditsiinilise evakuatsiooni eri etappides sidusrühmade (WHO, osalevad riigid, ÜRO agentuurid, vabaühendused jt) esitatud küsimustele ning lähetales kohapeale lennukeid vabatahtlikust reservist. Nende tegevuste arendamiseks vajalikku koordineerimist ja koostööd kirjeldatakse lähemalt punktis 66.

32

Meditsiinipersonali nappuse tõttu Ebola viiruse puhangu ajal moodustas komisjon vabatahtliku reservi siseselt uue üksusena ELi meditsiini korporatsiooni, et mobiliseerida meditsiini ja rahvatervise eksperdid ning meeskonnad katastroofile valmisolekuks või reageerimiseks ELis või väljaspool seda²¹.

33

Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus andis olulise panuse ELi tegevusse Ebola viiruse puhangu likvideerimiseks tänu riskide kiirhinnangutele ning ECDC ja liikmesriikide epidemioloogiaekspertide puhangu piirkonda lähetamise koordineerimisele (ehkki enamasti toimus see pärast puhangu kõrgpunkti, nagu näidatud **IV lisas**). Asutamismäärus²² ei keela Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskusel lähetada epidemiolooge riikidesse väljaspool ELi. Kehtivad finants- ja halduskokkulepped nii Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse siseselt kui ka keskuse ja komisjoni vahel ei ole aga kergesti kohaldatavad suuremahulise lähetamise suhtes väljaspool ELi, eriti liidu kodanikukaitse mehhanismi kaudu. Keskusel puuduvad põhitöötajad ja -menetlused jätkusuutlike lähetuste toetamiseks, ning kuna selle volitused keskenduvad peamiselt ELi mõjutavatele võimalikele ohtudele, puuduvad sihtotstarbelised eelarvevahendid, et toetada vastavaid operatsioone väljaspool ELi. Kuna ELil puudub spetsiaalne mehhanism epidemioloogide lähetamiseks, saadeti eksperte WHO globaalse haiguspuhangutest teavitamise ja neile reageerimise võrgustiku kaudu. Lähetuste suhtes kehtivad aga teabeedastamise piirangud, mistõttu eksperdid ei saanud oma tööst Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskusele ning komisjonile otse aru anda.

- 19 Komisjoni 16. oktoobri 2014. aasta rakendusotsus 2014/762/EL, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 1313/2013/EL (liidu kodanikukaitse mehhanismi kohta) rakenduseeskirjad ja tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsused 2004/277/EÜ, Euratom ja 2007/606/EÜ, Euratom (ELT L 320, 6.11.2014, lk 1).
- 20 Rakendusotsuse II lisa punkt 10.
- 21 ELi meditsiini korpus alustas tegevust 2016. aasta alguses ja sama aasta mais mobiliseeriti meeskond, kuhu kuulub ka Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse epidemioloog, reageerimaks kollapalaviku puhangule Aafrikas.
- 22 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 851/2004, millega asutatakse haiguste ennetuse ja tõrje Euroopa keskus (ELT L 142, 30.4.2004, lk 1).

ELi kodanikukaitse meeskonnad said ELi delegatsioonidelt olulist toetust

34

Kannatanud riigis asuval ELi delegatsioonil on kohustus anda logistilist toetust liidu kodanikukaitse meeskondadele, kes omakorda peaksid sidet pidama ELi delegatsiooniga²³. Kõigi auditi raames uuritud kriiside puhul andsid ELi delegatsioonid oma suutlikkuse piires olulist toetust, korraldades logistikat, andes julgeolekuteavet, aidates läbi viia kohtumisi kohalike ametiasutustega, andes nõu ning korraldades tõlget kohtumistel kohalike töötajatega²⁴.

35

Audiitorid leidsid tööendeid mõjusast koostööst ELi kodanikukaitse ekspertide ja ELi delegatsioonide vahel. ELi kodanikukaitse meeskonnad jagasid regulaarselt teavet ELi delegatsiooni töötajatega. Meeskonnad kasutasid delegatsioonide ruume oma tegevusbaasina ja pidasid seal regulaarseid koordineerimisalaseid koosolekuid.

36

Bosnias ja Hertsegoviinas palusid riigiasutused ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika missioonil EUFOR Althea anda esmast toetust. Komisjon kutsel osales EUFOR juba algusest peale hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskuse korraldatud koordineerimisalastel koosolekutel, kus EUFOR sai oma tegevuse kohta teavet jagada. ELi kodanikukaitse meeskonna ja EUFORi vahelist kohapealset koordineerimist aitas korraldada eelkõige ELi delegatsiooni/ ELi eriesindaja büroo, mis koordineeris ka ELi eri osalejate ja liikmesriikide missioonide tegevust. Selles kontekstis andis EUFOR ELi kodanikukaitse meeskonnale otsest abi, eraldades helikopteri, mida kasutati olukorra õhust hindamiseks ja kohapealseks külastuseks.

37

Kannatanud riikides asuvad ELi delegatsioonid olid erineval määral teadlikud sellest, millist abi saab ELi kodanikukaitse mehhanism pakkuda või kuidas peaksid riigid abi taotlema. ELi delegatsioonides ei ole spetsiaalseid kodanikukaitse teabepunkte. Kui Bosnias ja Hertsegoviinas asuval ELi delegatsioonil oli mehhanismi käivitamisega varasemaid kogemusi, siis Ebola viiruse puhangust mõjutatud riikides asuvatel ELi delegatsioonidel oli kriisi puhkedes mehhanismi pakutavatest võimalustest vähe teadmisi, hoolimata humanitaarabi ja kodanikukaitse peadirektoraadi 2012. aastal saadetud teatisest²⁵. Terviseohutuse komitee 2014. aasta augustis peetud koosolekul teavitas humanitaarabi ja kodanikukaitse peadirektoraat liikmesriike sellest, et oli võtnud kannatanud riikidega kontaktel teavitamisel initsiatiivi; kontrollikojal ei olnud siiski võimalik hankida otseseid teavet komisjoni (kas otse või Euroopa välis teenistuse kaudu) võetud ennetavatest meetmetest, julgustamaks kannatanud riike mehhanismi aktiveerimist taotlema.

23 Otsuse artikli 16 lõige 5.

24 Nepal is teavitas ELi delegatsiooni juht delegatsiooni enda ebapiisavast valmisolekust halvima võimaliku stsenaariumi korral kaks kuud enne maavärinat. Ehkki katastroof oli ulatuslik, polnud see siiski nii tõsine kui halvimas võimalikus stsenaariumis prognoositud, mistõttu oli ELi delegatsioonil võimalik anda ELi kodanikukaitse meeskonnale vajalikku toetust.

25 Komisjon saatis ELi delegatsioonide juhtidele teatised 2012. aastal ja 2014. aasta lõpus, selgitades ELi kodanikukaitse mehhanismi toimimist ning seda, kuidas saavad kannatanud riigid abi taotlema.

Komisjon kasutas olemasolevat ECHO kohapealset võrgustikku, kuid kodanikukaitse alal oleks vaja suuremat sünergiat

38

Pärast ELi kodanikukaitse mehhanismi aktiveerimist peaks komisjon püüdma saavutada sünergiat selle ja ELi teiste vahendite, eriti ELi humanitaarabiga²⁶. Komisjoni otsuse rakenduseeskirjades ei käsitleta otseselt sünergiat ja komisjon ei ole määranud praktilisi samme selle saavutamiseks. Kolme katastroofi analüüsimisel leidis kontrollikoda märke sellest, et tegevust püüti teiste toetuse andmise vahenditega, eriti humanitaar- ja arenguabiga, koordineerida ja siduda, ehkki see toimus enamasti juhtumipõhiselt.

39

Kõigil kolmel läbivaadatud juhul lähetati üheaegselt ELi kodanikukaitse meeskondade ja moodulitega kohale humanitaarabi ja kodanikukaitse peadirektoraadi kohapealse võrgustiku eksperdid, kes andsid hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskusele teavet ja osalesid koordineerimisalastel koosolekutel. Sel moel kasutas komisjon olemasolevat võrgustikku edukalt üldise abi andmise raames.

40

Kodanikukaitse ja humanitaarabi valdkondade vahelist võimalikku sünergiat ei ole siiski täiel määral kasutatud. Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi (ECHO) kohapealse võrgustiku töötajad on ÜRO humanitaarabi süsteemi eksperdid, kuid kodanikukaitse alal ei ole neid üldjuhul koolitatud. Nepali maavärinast saadud kogemuste põhjal koostatud aruandes tunnistas komisjon, et kodanikukaitse võiks hindamisel rohkem/kiiremini kasutada humanitaarabi partnervõrgustikku.

Komisjon aktsepteeris ÜRO OCHA juhtrolli ning võttis kasutusele paindlikud koordineerimisstruktuurid kooskõlas ÜRO üldise ülesehitusega

41

Õigusraamistiku kohaselt integreeritakse komisjoni koordineerimistegevus täielikult ÜRO OCHA üldisesse koordineerimistegevusse ning selle juhtrolli austatakse²⁷. Ehkki „täielik integreerimine“ ei ole täpsemalt määratletud, tuuakse ELi kodanikukaitse ning UNDACi meeskondade vahelist kohapealset koordineerimist käsitlevate rakendussuuniste kavandis välja kolm valdkonda, kus „täielik integreerimine on võimalik ja soovitatav“: hindamine, koordineerimine ja teabehaldus²⁸.

26 Otsuse artikli 16 lõige 11.

27 Otsuse artikli 16 lõige 2. Koordineerimistegevuse integreerimise kohustus kehtib üksnes seoses ÜRO OCHA, mitte teiste ÜRO organisatsioonidega.

28 ELi kodanikukaitse ning UNDACi meeskondade vahelist kohapealset koordineerimist käsitlevate rakendussuuniste kavand: kodanikukaitse komisjon, infovahetus käimasoleva tegevuse üle, 21. ja 22. oktoober 2009.

42

Tegelikult on ÜRO süsteemiga integreerumine väga varieeruv. EL ja UNDAC võivad läbi viia ühise hindamissiooni, ELi kodanikukaitse meeskonnad võidakse integreerida UNDACi moodustatud kohapealsesse tegevuste koordineerimise keskusse, ELi ja UNDACi meeskonnad võivad töötada paralleelselt, UNDACi meeskonda võidakse üldse mitte kasutada – puudub ühtne, igas olukorras sobiv lahendus. See, kui hästi ELi kodanikukaitse meeskonnad üldisse koordineerimisstruktuuri sobituvad, on väga kontekstipõhine: mida suurem on ELi panus päästeoperatsioonides, seda suurem on vajadus ELi-poolse tõhusa koordineerimise järele.

43

Seda näitlikustavad kolme läbivaadatud katastroofi puhul tegevuse ÜROga koordineerimiseks kasutatud väga erinevad struktuurid. Bosnias ja Hertsegoviinas nõustusid ÜRO kohalik koordinaator ja ELi delegatsiooni juht/ELi eriesindaja UNDACi meeskonna puudumisel andma mitteametlikult ELi kodanikukaitse meeskonnale ülesande pakutavat kodanikukaitsealast abi koordineerida. Samal ajal allus EL ÜRO juhtrollile humanitaarabi koordineerimisel läbi klastrite süsteemi²⁹, mille on rajanud ÜRO arenguprogramm Bosnias ja Hertsegoviinas. Nepalil integreeriti ELi kodanikukaitse meeskonnad ÜRO kohapealse tegevuste koordineerimise keskuse struktuuri ja klastrisüsteemi. Ebola viiruse puhangu ajal lähetati ELi eksperdid UNDACi meeskondadesse assotsieerunud liikmetena. Ehkki juhtumid on üksteisest erinevad, leidis kontrollikoda, et kõigil kolmel juhul oli komisjon ÜRO juhtrolli aktsepteerinud.

44

ELi kodanikukaitse ekspertide integreerimine ÜRO kohapealse tegevuste koordineerimise keskuse struktuuri Nepalil muutis kontrollikoja jaoks keeruliseks eristada selgelt ELi osalust üldises koordineerimistegevuses ja selle lisaväärtust. Ehkki ELi kodanikukaitse meeskondade tegevusaruannetes rõhutati regulaarset sidepidamist ELi kodanikukaitse mehhanismi kaudu lähetatud moodulitega ning anti vahetat teavet hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskusele ja osalevatele riikidele, koordineeriti mooduleid peamiselt ÜRO süsteemi kaudu (nt tegevusvaldkondade või konkreetsete ülesannete määramine).

45

Kuigi ÜRO kohapealsesse tegevuste koordineerimise keskusse võidakse lähetada kontaktametnikke ja ELi kodanikukaitse eksperte piirkondlikest mehhanismidest, nagu ELi kodanikukaitse mehhanism, „ei anna nende integreerimine piirkondlikele organisatsioonidele piisavat alust oma liikmete tegevuse koordineerimise lihtsustamiseks“³⁰. Seetõttu palus ÜRO komisjonil 2016. aastal täpsemalt sõnastada piirkondlike koordineerimismehhanismide rolli ÜRO kohapealse tegevuste koordineerimise keskuse operatsioonide raames. See on mõeldud tegevusalase koordineerimise parandamiseks nende endi liikmete vahel, mis võimaldaks ühtlustatumat olukorra-analüüsi ja vajaduste hindamist³¹.

29 Klastrid on nii ÜRO kui ka selle väliste humanitaarbiorganisatsioonide rühmad igas humanitaarabi põhisektoris, nagu vesi, tervis jne. Klastrid luuakse, kui sektoris on olemas selge vajadus humanitaarabi järele, eri sektorites tegutseb arvukalt abiandjaid ja riiklikud ametiasutused vajavad abi toetuse koordineerimisel.

30 Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarbioperatsioonide peadirektoraat (ECHO), 2016, üritusele Humanitarian Networks and Partnership Week pühendatud aruteludokument „A new role for regional coordination mechanisms in the framework of the OSOCC“, Genf, 2.–5. veebruar.

31 Samas.

46

Koostöö põhineb usaldusel, seega mängivad suurt rolli isiklikud suhted. Komisjon on siiski tunnistanud vajadust ametlikustada oma suhted ÜRO OCHA ja teiste ÜRO agentuuridega, et tugevdada koostööd ja koordineerimist katastroofidele reageerimise ning nendeks valmisoleku alal. Alates 2015. aastast on komisjon sõlminud ametlikud koostöökokkulepped ÜRO OCHA ja Maailma Toiduprogrammiga ning kavandamisel on kokkulepped WHO ja IOMiga.

Komisjon võttis meetmeid, et tagada sujuv üleminek katastroofist taastumise etappi

47

Katastroofi lõppedes, kodanikukaitse missiooni lõppetapis on komisjonil kohustus suhelda kõigi asjaomaste osalejatega, et hõlbustada sujuvat üleandmist³². Sel eesmärgil toimusid kõigi kolme katastroofiga seonduvalt üleandmiskoosolekud, et tagada sujuv üleminek humanitaarabi andmise / täiendavate investeeringute etappi (vt **2. selgitus**).

48

Kõigil kolmel juhul tegid katastroofijärgse vajaduste hindamise ÜRO, Maailmapank ja Euroopa Komisjon ühiselt. Pärast Bosnia ja Hertsegoviina üleujutusi osales hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus aktiivselt ekspertide valimises taastumisetapi vajaduste hindamiseks ja viis läbi sellega seonduva ettevalmistusmissiooni. Samuti tegi Euroopa kodanikukaitse ja humanitaaroperatsioonide peadirektoraat (ECHO) tihedat koostööd naabruspoliitika ja laiene-misläbirääkimiste peadirektoraadiga enne 2014. aasta juulis toimunud Bosnia ja Hertsegoviina rahvusvahelist rahastajate konverentsi.

32 Otsuse artikli 16 lõike 3 punkt e.

Taastumisetappi ülemineku koordineerimine Bosnias ja Hertsegoviinas

Austria veepuhastusmooduli juhtum Posavina kantonis Bosnias ja Hertsegoviinas näitlikustab läbimõeldud üleandmisprotsessi. Abi andmise lõppfaasis tegi ELi kodanikukaitse meeskond koostööd kohaliku töörühmaga, milles osalesid kohaliku omavalitsuse, vee-ettevõtjate, rahvusvaheliste meeskondade ja mitme vabaühenduse esindajad, et kokku leppida joogiveega varustamise strateegias, kuni piisaval arvul kaevusid on kontrollitud ning vajaduse korral puhastatud. Seetõttu tekkis vajadus Austria meeskonna kohaloleku järele veel kaheks kuuks. Meeskonna suur võimsus võimaldas teiste meeskondade järkjärgulist taandumist ja tagas selle, et töörühm oli ühendatud riikliku UNICEFi juhitava WASH³³-klastriga.

33 Vesi, kanalisatsioon ja hügieen.

Komisjon kehtestas teabe kogumise, levitamise ja vahetamise raamistiku, kuid aruandlust tuleks parandada

Komisjoni teabevahetusplatvorm CECIS on teabe jagamiseks kasulik, kuid vajab suurema mõju saavutamiseks edasiarendamist

49

Teabevahetus on ELi kodanikukaitse mehhanismi keskmes ja mõjusa koordineerimise tagamiseks otsustava tähtsusega. Seda toetab hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskuse peamine teabedastusvahend – CECIS. Vahend on keskseks platvormiks, mille kaudu edastada katastroofide kulgemise kohta ajakohastatud infot, levitada teabetooteid ning võimaldada ülevaadet taotletud, antud ja vastuvõetud või tagasilükatud abist.

50

Abist ülevaate andmine on CECISe üks tähtsamaid funktsioone katastroofile reageerimisel. Osalevad riigid on väljendanud eriti heameelt just selle funktsiooni üle. Kontrollikoda leidis siiski, et nii ülevaadete esitamist kui ka nende koostamise tõhusust saaks parandada. Näiteks on CECISes esitatud taotluste ja pakkumiste kokkuvõte, kuid selles ei näidata kõiki ühe taotluse raames heakskiidetud pakkumisi ja täitmata vajadusi; samuti ei ole näha, mis etapis taotlus on. Juba rahuldatud abitaotlusi saab eristada neist, mis alles ootavad abipakkumisi, kuid seda saab teha vaid manuaalselt. See on keeruline olukorras, kus taotlusi on palju. Kirjeldatud piirangud muudavad kokkuvõtte lugemise keeruliseks ja takistavad hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskusel anda osalevatele riikidele reaalajas kesktasandi ülevaadet. Osalevad riigid on kinnitanud, et see on märkimisväärne takistus.

51

Ülevaate säilitamine nii rahalisest kui ka mitterahalisest abist mitmetahulise kriisi puhul (nagu Ebola viiruse puhang), kus kodanikukaitse ja humanitaarabi sageli kattuvad, on samuti keeruline ülesanne. Komisjon osutas Ebola kriisist saadud kogemuste põhjal koostatud aruandes puudustele EDRISes³⁴ ja kirjeldas nende kõrvaldamiseks viivitamatult võetud meetmeid. 2016. aasta aprillis avas komisjon reaalajas ühenduse EDRISe ja CECISe vahel, et anda koondülevaade nii kodanikukaitse meetmetest kui ka humanitaarabist. Auditi tegemise ajal ei olnud võimalik seda funktsiooni kasutada, mistõttu ei saanud kontrollikoda selle kasulikkust hinnata.

34 Euroopa hädaolukordadele reageerimise infosüsteem. Tegemist on veebipõhise infosüsteemiga, mida kasutatakse ELi poolt humanitaarabiks eraldatud summade kindlakstegemiseks. EDRIS ei ole ELi kodanikukaitse mehhanismi osa.

52

CECISE mobiilse juurdepääsu puudumine on kohapeale lähetatud ELi kodaniku-kaitse meeskondade jaoks oluline puudus. Lihtsustatud, üksnes lugemist võimaldav juurdepääs taotluste ja pakkumiste kokkuvõttele (vt punkt 50) võiks anda täieliku ülevaate ELi heakskiidetud ja ootel olevatest pakkumistest, mis võimaldaks meeskonnal kohapealset koordineerimist tõhustada.

53

CECISE logiraamatus hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskuse ja osalevate riikide vahel vahetatud sõnumeid – mida võib iga katastroofi vältel olla sadu – on keeruline filtreerida. Kontrollikoja analüüs logiraamatu kohta näitas, et operatiivsõnumite ja haldusteadete vahel ei tehta vahet³⁵, mis võib takistada oluliste operatiivküsimuste kiiret käsitlemist. 2012. aastal CECISE kohta tehtud komisjoni siseauditis juhiti tähelepanu filtreerimissüsteemi alakasutamisele, eriti osalevate riikide poolt, ning soovitati läbi viia teavituskampaania, mis on suunatud hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskuse valveametnikele ja osalevatele riikidele. Ehkki selline kampaania korraldati, on olukord jäänud üldjoontes samaks.

54

Praegune transpordi abitaotluste esitamise kord on peamiselt manuaalne ja seetõttu aeganõudev nii hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskuse kui ka osalevate riikide jaoks. See tähendab tarbetut halduskoormust, eriti kriisi puhkemise ajal. Abi saatmist käsitlev vajalik teave (väljasaatmise aeg, kohalesaamise aeg jne) ei ole kantud CECISE andmebaasi, vaid sisaldub üksnes paberil, mistõttu ei saa süsteem teavet aruannete ja transpordiülevaadete koostamiseks kasutada.

Teabetooteid ja kaarte jagati laialdaselt ning leidub viiteid nende kasulikkusest

55

Komisjon peaks jagama hinnanguid ja analüüse kõigi asjaomaste osalistega³⁶. Kõigi kolme läbivaadatud juhtumi puhul leidis kontrollikoda piisavaid tõendeid sellest, et komisjon oli jaganud hinnanguid ja analüüse osalevate riikidega, avaldades CECISes regulaarselt kodanikukaitsealaseid teateid, olukorra ettekandeid ning kriisialaseid kiirteateid.

35 Üheaegselt on kasutusel mitut liiki teated: olulised operatiivsõnumid (nagu abitaotlused või vajalikud logistilised üksikasjad), haldusteated (nagu transpordi kaasrahastamise taotlused ja toetused), raportid ja koosolekuprotokollid.

36 Otsuse artikli 16 lõike 3 punkti a alapunkt iii.

56

Komisjoni hädaolukordade ohjamise teenus Copernicus, mis annab satelliitkaugseire põhjal georuumilist teavet, käivitati kõigi kolme katastroofi puhul. Kaartide koostamist kooskõlastati ÜRO kaardistamisteenistusega Unosat³⁷ ja audiitorid ei leidnud märke topelttööst. Copernicuse koostatud kaardid olid avalikult kättesaadavad Copernicuse veebisaidil³⁸.

57

Ehkki iga katastroofi jaoks koostati arvukalt kaarte, on dokumenteeritud tõendite leidmine nende asjakohasusest abimissiooni vältel oma olemuselt keeruline. Siiski leidsid audiitorid ühe juhtumi, kus Copernicuse kaart aitas otseselt kaasa otsuste tegemisele Bosnia ja Hertsegoviina üleujutuste ajal (vt **3. selgitus**).

Komisjon korraldas kõiki pooli hõlmavaid koosolekuid, millega püüti edendada teabevahetust ELi asutustega ja tagada abi andmise järjepidevus

58

Komisjon peab oma hinnanguid ja analüüse jagama mitte ainult kodanikukaitse partneritega, vaid ka Euroopa välisteenistusega, tagades seeläbi, et kodanikukaitseoperatsioonid ja üldised liidu suhted kannatanud riigiga on omavahel sidusad³⁹. Samuti võib komisjon võtta vajalikke toetavaid ja täiendavaid lisameetmeid, et tagada abi andmise sidusus⁴⁰. Kõigi kolme läbivaadatud kriisi puhul korraldas Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraat (ECHO) talitustevahelisi koordineerimiskoosolekuid, mis hõlmasid kõiki asjassepuutuvaid peadirektoraate ja ELi ameteid ning Euroopa välisteenistust⁴¹, kasutades hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskust koosolekute kokkukutsumise keskse platvormina. Kontrollikoda leidis tõendeid, mis lubavad oletada, et koosolekud hõlmasid kõiki pooli ja nendega püüti vähendada ELi poolse abi andmise kattumise/dubleerimise riski.

37 Kontrollikoda leidis tõendeid Unosati ja hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskuse vahel peetud dialoogist ning neil on juurdepääs teineteise töövahenditele.

38 <http://emergency.copernicus.eu/mapping/>.

39 Otsuse artikli 16 lõike 3 punkti a alapunkt iii ja artikli 16 lõige 4.

40 Otsuse artikli 16 lõige 8.

41 Bosnia ja Hertsegoviina: naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraat ning Euroopa Liidu väed; Ebola: rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraat, välispoliitika vahendite talitus, tervise ja toiduohutuse peadirektoraat, liikuvuse ja transpordi peadirektoraat, teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat, Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus, Eurocontrol; Nepal: rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraat ning välispoliitika vahendite talitus.

Copernicuse kaart aitas kaasa otsuste tegemisele Bosnias ja Hertsegoviinas

2014. aasta mais sai Bosnia ja Hertsegoviina põhjaosas Posavina kantonis asuv Odžaki linn Sava jõe üleujutuses tõsiselt kannatada. 2014. aasta 26. mail oli Modričas asuv Taani meeskond valmis Odžaki eriti üleujutatud osas vett pumpama. Hilisemas etapis, kui kohalik pumbajaam oli kohalike inseneride ning Taani tehniliste ekspertide abiga taastatud, hindasid Taani ja Saksa meeskonnad piirkonda ühiselt, kasutades ELi kaardistamisteenistuse Copernicus kaarte. Kaardid hankis Orašje jalgpallistaadionil asuv ELi kohapealsete tegevuste koordineerimise keskus. Kaarte kasutati mudakihi paksuse ja selle all oleva pinnase seisukorra hindamiseks. Otsustati, et on ohutu kaevata sügavamalt, lastes veel pinnasesse imbuda, selle asemel et valida aeganõudvam lahendus ehk pumpamine. Kuna otsustati kaevamise kasuks, ei tekkinud ka vajadust pumbatud vesi mujale transportida. Ilma sellise kaardita ei oleks meeskond saanud olukorda õigesti hinnata ega oleks suure tõenäosusega teinud riskantset otsust pumpamise asemel kaevamise kasuks.

59

Komisjon kaasas Euroopa välisteenistuse (nii peakorteri kui ka ELi delegatsioonid) analüüsitud kriisides alates nende puhkemisest, kutsudes välisteenistust osalema nii koordineerimiskoosolekutes kui ka regulaarses teabevahetuses. Tegelikult oli hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus Euroopa välisteenistusega ühenduses isegi enne ELi kodanikukaitse mehhanismi aktiveerimist. Liikmesriigid ei taotlenud ühegi läbivaadatud katastroofi puhul ELi kodanikukaitse mehhanismi aktiveerimist, et saada konsulaarabi andmisel kodanikukaitse toetust. Nepali katastroofi puhul aktiveeris Euroopa välisteenistus siiski vahendi nimega Consular Online (CoOL), et jagada teavet liikmesriikide ja hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskusega; humanitaarabi ja kodanikukaitse peadirektoraat varustas Euroopa välisteenistust peamiselt lennuinfoga, mida ta omas tänu CECISes olevatele ülevaadetele⁴².

60

Komisjoni talituste vaheline koordineerimine ja koostöö toimis üldjuhul hästi. Rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraat näitas üles paindlikkust varajase täiendava humanitaarabi andmisel Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadile (ECHO) Ebola viiruse puhangu ajal, paigutades vahendid EAFi B-reservist ümber ning lastes kiiresti käiku oma mobiilsed KBRT laborid. Lisaks tegi Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraat (ECHO) rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraadiga tihedat koostööd Ebola puhangu ajal 2015. aasta märtsis korraldatud kõrgetasemelise konverentsi raames.

Teabevahetusfoorumina andis Ebola rakkerühm kriisile reageerimisel lisaväärtust, kuid see oleks tulnud moodustada varem

61

Ebola viiruse puhang Lääne-Aafrikas oli ELi kodanikukaitse mehhanismi jaoks ebatüüpiline katastroof. Komisjon ja ELi ametid reageerisid esimestele teadetele puhangust kiiresti: Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus edastas oma esimese teemakohase riskide kiirhinnangu 2014. aasta märtsis; Euroopa mobiilne labor lähetati piirkonda aprillis; 2014. aasta aprillist augustini arutati puhangut mitu korda terviseohutuse komitees; mõningate Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi (ECHO) peamiste partnerite jaoks mobiliseeriti kiiresti rahalised vahendid. Esialgsel kriisile reageerimisel puudus aga strateegia ja otsus selle kohta, kes protsessi juhib. Pärast kriisi süvenemist ja rahvusvahelise tähtsusega rahvatervisealase hädaolukorra väljakuulutamist WHO poolt 2014. aasta 8. augustil viidi läbi koordineerimiskoosolekud, ehkki need ei olnud sageli tulemustele suunatud ega hõlmanud selgeid tegevus- ja järelmeetmeid vajavaid punkte.

42 2013. aastal korraldasid Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraat (ECHO) ning Euroopa välisteenistus ühise tutvumissiooni Nepali, mille tulemusel soovitati koostada ühine ELi valmisolekukava konsulaarküsimuste koordineerimise tõhustamiseks (soovitust korrati 2014. aastal tehtud järelmissioonil). Selline ennetav erimissioon on näide heast tavast, kuid valmisolekukava ei koostatud.

62

Ebola rakkerühm moodustati oktoobris, umbes kuus nädalat pärast seda, kui Euroopa Ülemkogu oli 30. augustil 2014 esitanud üleskutse tihedamaks koostööks ja laiaulatuslikuks reageerimisraamistikuks. Raamistik töötati välja septembrikuu jooksul ja sellele järgnevatel nädalatel tehti selles arvukalt muudatusi. Kõik see toimus mitu kuud pärast viiruse esialgset puhangut. Oktoobri lõpus nimetas Euroopa Ülemkogu humanitaarabi ja kriisiohjamise voliniku ELi Ebola koordinaatoriks, et tagada protsessi poliitiline koordineerimine.

63

Koordinaator täitis olulist rolli, juhtides liikmesriikide tähelepanu otsustava tähtsusega meetmetele ja toetusele, mida on vaja abi mahu suurendamiseks (näiteks korraldades 2014. aasta oktoobris ühiskülastuse Lääne-Aafrikasse, samuti kõrgetasemelised kohtumised ja 2015. aasta märtsis Brüsselis toimunud rahastajate konverentsi). Nagu näidatud **V lisas**, võeti need (ehkki küll vajalikud) meetmed siis, kui viirusesse haigestumine oli juba haripunkti jõudnud.

64

Hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskuse hallatava Ebola rakkerühma loomist tunnustasid kõik sidusrühmad kui olulist sammu, tõhustamaks ELi abi andmise koordineerimist ja arendamist. Selle pädevus oli operatiivse iseloomuga ning hõlmas täiendavuse tagamist ja sünergia võimaluste kindlakstegemist. Rakkerühma tööpõhimõte oli kõikehõlmav: lisaks komisjoni talitustele osalesid selle koosolekutel Euroopa välisteenistus, ELi ametid, nõukogu peasekretariaat, liikmesriigid (sealhulgas mõned riiklikud Ebola koordinaatorid) ning WHO, OCHA, Maailma Toiduprogrammi, Unicefi, rahvusvahelise humanitaarabi partnerluse⁴³ ja mitme vabaühenduse esindajad, kes on abi andmisel esimeste hulgas. Paljude sidusrühmade hinnangul olid eriti väärtuslikud ELi delegatsioonide ja ECHO kohapealse võrgustiku esindajate edastatud teated olukorrast reaalajas. Kontrollikoda leidis, et Ebola rakkerühm toimis eelkõige teabevahetusplatvormina koordineerimise edendamiseks, mitte niivõrd otsuste tegemise organina.

65

Hoolimata mõningatest puudustest teabehalduses (info üleküllus; jaotusnimekirjad ei olnud alati ajakohastatud) sai Ebola rakkerühm kaasa aidata parema koordineerimise ja järjepidevama abi andmise tagamisele. Seda illustreerib kolm näidet:

- a) Ebola rakkerühmas peetud arutelude käigus ilmnis, et 2014. aasta oktoobri lõppu kavandati Euroopa välisteenistuse ja komisjoni (Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraat (ECHO), rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraat, tervise- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat ning välispoliitika vahendite talitus) poolt kaht eraldiseisvat kohapealset missiooni. Tegevuse kattumise ja topelttöö riski vähendamiseks võeti meetmeid, koostades ühise missiooniaruande.

43 Rahvusvaheline humanitaarabi partnerlus on seitsmest Euroopa hädaolukordade ohjamise ametist koosnev võrgustik. Võrgustiku liikmesriigid on ka ELi kodanikukaitse mehhanismis osalevad riigid, kuid Ebola rakkerühmale andsid nad oma tegevusest ülevaate kui rahvusvahelise humanitaarabi partnerluse liikmed.

- b) Tervise ja toiduohutuse peadirektoraadil oli võimalik edastada rakkerühmas jagatud teavet terviseohutuse komiteele ning aidata kavandada ja arendada enda ning humanitaarabi ja kodanikukaitse peadirektoraadi korraldatud õpitu-basid (näiteks ohutuse ja kontrolli ning Euroopa meditsinikorpuse teemadel).
- c) Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse töötajad ning keskuse stipendiumiprogrammide epidemioloogid lähetati WHO globaalse haiguspuhangu-test teavitamise ja neile reageerimise võrgustiku kaudu tegema epidemioloogilisi uuringuid piirkondlikul tasandil, mis hõlmas haigusjuhtumite avastamist ja viirusega kokkupuutunud isikute väljaselgitamist. Epidemioloogide ja WHO vaheline koostöö toimis üldiselt hästi, kuid Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus teavitas Ebola rakkerühma sellest, et lähetatud eksperdid seisis silmitsi tõsiste logistikaprobleemidega. Seejärel käivitas Euroopa kodaniku-kaitse ja humanitaarabioperaatsioonide peadirektoraat (ECHO) missiooni, et välja selgitada võimalused meeskondade paremaks toetamiseks.

66

Asjaolu tõttu, et Ebola viiruse puhangu ajal ei olnud tagatud (potentsiaalselt) nakatatud rahvusvaheliste tervishoiu- ja humanitaarabitöötajate meditsiiniline evakuatsioon, keeldus osa neist piirkonda sõitmast. Nii Ebola rakkerühma sisene koostöö kui ka selle koostöö Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi, tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi ning WHOga ELi meditsiinilise evakuatsiooni süsteemi loomise eesmärgil on näide tulemuslikust koostööst, ehkki süsteemi väljatöötamine võttis kaua aega, arvestades, kui kiireloomulise ja keske tähtsusega vajadusega oli tegemist (vt **4. selgitus**).

4. selgitus

ELi meditsiinilise evakuatsiooni süsteemi väljatöötamine oli keeruline ja aeganõudev

Teravat vajadust humanitaarabi- ja tervishoiutöötajate meditsiinilise evakuatsiooni järele väljendasid Piirideta Arstid ja ÜRO vastavalt 2014. aasta augustis ja septembris⁴⁴. ECHO tegi tihedat koostööd tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi ja WHOga, et töötada välja ELi meditsiinilise evakuatsiooni süsteemi standardne töökorraldus, mille terviseohutuse komitee kiitis 14. oktoobril heaks. Sellega paralleelselt otsis komisjon transpordivahendeid (lennukeid) nii tsiviil-/äri⁴⁵ kui ka sõjaväelises valdkonnas⁴⁶. Pärast seda, kui komisjonil ei õnnestunud kaasata osalevaid riike, eraldamaks tsiviilvahendeid meditsiiniliseks evakueerimiseks, esitas ECHO 5. septembril 2014 Euroopa välisteenistusele ametliku taotluse ELi liikumis- ja planeerimisüksuse aktiveerimiseks, et leida lahendus sõjaväeliste vahendite kasutamise abil. Hoolimata Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi (ECHO) ning ELi liikumis- ja planeerimisüksuse tihedast koostööst, oli liikmesriikide valmisolek sõjaväeliste vahendite eraldamiseks väga piiratud. Abi õigeaegset kohaletoimetamist takistas oluliselt ka varasemate kogemuste nappus selles valdkonnas, tehniliste valmislahenduste puudumine ning vahendite kohandamiseks ja registreerimiseks kulunud aeg. ELi meditsiinilise evakuatsiooni süsteem sai lõpuks valmis, kui Luksemburg eraldas vabatahtlikku reservi kaks lennukit, ja süsteemi sai kasutama hakata alates 2015. aasta veebruari keskpaigast.

44 Organisatsioon Piirideta Arstid väljendas teravat vajadust meditsiinilise evakuatsiooni järele 11. augustil 2014; ÜRO OCHA esitas hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskusele ja NATO-le taotluse meditsiinilise evakuatsiooni vahendite saamiseks 1. septembril 2014.

45 Ehkki liikmesriigid suutsid meditsiinilist evakuatsiooni läbi viia kahepoolselt ja komisjonil oli olemas kommertsilahendus, ei peetud seda piisavaks.

46 Selle saab aktiveerida Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi (ECHO) ametliku taotlusega, kui tsiviilvahenditest ei piisa (üldjuhul peaks sõjaväeliste vahendite kasutamine olema alati viimane abinõu).

Komisjon ei kasuta täiel määral enda käsutuses olevat teavet, et aru anda nii enda kui ka liidu kodanikukaitse mehhanismi üldisest tulemuslikkusest

67

Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi (ECHO) iga-aastastes juhtimiskavades ja tegevusaruannetes on komisjon kindlaks määranud ühe näitaja, mis on seotud katastroofile reageerimise etapiga⁴⁷, täpsemalt reageerimise kiirusega. Näitaja hõlmab aga elemente, mis ei ole komisjoni kontrolli all⁴⁸. See teeb näitaja tulemuslikkuse hindamise keeruliseks.

68

ELi kodanikukaitse mehhanismi peamine teabeedastusvahend, CECIS, ei hõlma tulemusandmeid automaatsel, struktureeritud viisil, mis muudab nende kindlaks-tegemise manuaalseks ja aeganõudvaks ülesandeks. Arvestades, et süsteemi poolt automaatselt kasutatav andmestik on piiratud, ei saa CECIS koostada üksikasjalikke aruandeid või juhtimisteavet katastroofile reageerimise eri etappide tõhususe kohta – olenemata sellest, kas need etapid on komisjoni otsese kontrolli all või mitte. Mitme osaleva riigi sõnul sooviksid nad, et CECIS toodaks koondatumat tulemusalaast teavet.

69

Kvantitatiivse tulemusalaase (näiteks õigeaegsuse või pakkumisi ootavate taotluste kohta) statistika puudumise tõttu ei ole komisjonil ja osalevatel riikidel põhiteavet ELi kodanikukaitse mehhanismi tulemuslikkuse ja selle lisaväärtuse mõõtmiseks, mis võiks kaasa aidata selle jätkuval heakskiitmisele sidusrühmade poolt.

47 Tulemusnäitaja 1: sekkumiste keskmine kiirus ELi kodanikukaitse mehhanismi raames (alates pakkumise vastuvõtmisest kuni ressursside lähetamiseni).

48 Näiteks ressursside eraldamine või ekspertide nimetamine osalevate riikide poolt.

70

Kontrollikoja järelduse kohaselt on komisjoni tegevus olnud üldjoontes mõjus, lihtsustamaks katastroofidele reageerimise koordineerimist väljaspool Euroopa Liitu alates 2014. aasta algusest. Üldist hinnangut kinnitasid kõik osalevad riigid, kes vastasid kontrollikoja küsimustikule. Nad väljendasid rahulolu komisjoni rolli üle koordineerimisele kaasaaitamisel.

71

Kõigi kolme katastroofi puhul toimus ELi kodanikukaitse mehhanismi aktiveerimine õigeaegselt (vt punktid 17–19) ja ELi kodanikukaitse meeskonnad lihtsustasid kohapealset koordineerimist osalevate riikide meeskondadega (vt punktid 26 ja 27). Komisjonipoolset koordineerimise hõlbustamist toetab laialdane teabetoodete levitamine, mida peeti kasulikuks (vt punktid 55–57).

72

Komisjoni talituste vaheline koordineerimine, samuti koordineerimine teiste ELi ja selle väliste struktuuridega hõlmas kõiki pooli (vt punktid 34–37 ja 58–66). Ehkki see, mil määral integreeriti ELi koordineerimistegevus ÜRO süsteemi, oli eri juhtumite puhul erinev, leiab kontrollikoda, et komisjon aktsepteeris ÜRO juhtrolli (vt punktid 41–46). Komisjon täitis koordineerivat rolli ka katastroofile reageerimise lõppetapis, võttes meetmeid, et tagada sujuv üleminek katastroofist taastumise etappi (vt punktid 47–48).

73

Oluliseks uuenduseks ELi kodanikukaitse mehhanismi aluseks olevates õigusaktides on Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkuse (ehk vabatahtliku reservi) arendamine, mis koondab eelnevalt kindlaks määratud katastroofidele reageerimise vahendeid. Vabatahtliku reservi arendamine on olnud aeglane, mis tähendab, et komisjonil ei olnud võimalik soovitada konkreetsete vahendite lähetamist, reageerimaks auditi raames läbi vaadatud katastroofidele. Sellest hoolimata täitis komisjon olulist rolli reservi ulatuse laiendamisel, kui seda läks vaja (vt punktid 28–32).

Järeldused ja soovitus

74

Kontrollikoja üldisest järeldusest hoolimata leiti valdkondi, mis vajavad parandamist. Komisjon saaks aega kokku hoida eelhoiatusetapis ning ELi kodanikukaitse meeskondade valimise ja lähetamise käigus (vt punktid 20–25). Mitut komisjoni side- ja teabeplatvormi CECIS funktsiooni saaks parandada (vt punktid 49–54). Kohapealset koordineerimist tuleks tõhustada ning kodanikukaitse ja humanitaarabi operatsioonide vahel tuleks leida rohkem sünergiat (vt punktid 38–40). Komisjoni ning Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse rahastamis- ja halduskord ei olnud kergesti kohaldatav epidemioloogide suuremahulise lähetamise suhtes ELi kodanikukaitse mehhanismi kaudu Ebola kriisi ajal (vt punkt 33). Samuti võiks komisjon parandada ELi kodanikukaitse mehhanismi tulemusalast aruandlust (vt punktid 67–69). Järgnevalt esitab kontrollikoda kirjeldatud probleemide lahendamiseks viis soovitusi.

1. soovitus. Aja kokkuhoidmine kriisile reageerimise varastes, otsustava tähtsusega etappides

Komisjon peaks:

- a) kasutama aeglase kujunemisega katastroofide puhul eelhoiatusetappi varem – niipea, kui mõjust ja/või vajadustest ilmnevad esimesed märgid –, et osalevad riigid saaksid ressursid mobiliseerida juba enne ELi kodanikukaitse mehhanismi aktiveerimist;
- b) saatma pärast abitaotluste laekumist välja taotlused ekspertide nimetamiseks kohe, kui on mõistlik eeldada osalevate riikide suurt panust ulatuslikule katastroofile reageerimisel;
- c) välja selgitama võimalused ELi kodanikukaitse meeskondade valimise ja lähetamise kiirendamiseks ning kutsuma osalevaid riike arendama koos komisjoni vastastikust ekspertide tulemuslikkuse hindamist, samuti missioonijärgse tagasiside vahetamist meeskonna ja komisjoni peakorteri vahel;
- d) salvestama kirjalikult kõik kontaktid nende osalevate riikidega, kes on kannatanud riigiga lähedastes sidemetes ja võivad seetõttu omada head positsiooni viimase aidamiseks.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2017. aasta esimene pool

2. soovitus. CECISe funktsioonide parandamine

Parandamiseks ülevaadet antud ja taotletud abist, võimaldamaks paremat prioriteetidealast kontrolli ning suurendamaks kasutajasõbralikkust, peaks komisjon mitu CECISe põhifunktsiooni ümber kujundama, sealhulgas:

- a) automatiseerima pooleliolevates taotlustes esitatud vajaduste analüüsi võrreldes rahuldatud taotlustega ning lisama filtreerimise võimaluse;
- b) esitama kohapealsetele ELi kodanikukaitse meeskondadele lihtsustatud versiooni abitaotluste ja pakkumiste kokkuvõttest reaalajas;
- c) automatiseerima transpordi abitaotluste esitamise töövoos, et võimaldada kiiremat edastusprotsessi ning statistika ja reaalaja ülevaadete koostamist;
- d) astuma edasisi samme operatiivsõnumite ja haldusteadete tulemuslikuks filtreerimiseks ning kindlaks tegema meetmed selle funktsiooni kasutamise tõhustamiseks.

Soovituse täitmise tähtaeg:

nõuete ja tegevuskava üle kokkuleppimine sidusrühmadega:

2017. aasta esimene pool;

hanked, rakendamine ja katsetamine: 2018. aasta lõpp

3. soovitus. Koordineerimise ja võimaliku sünergia tugevdamine kohapeal

Komisjon peaks:

- a) tõhustama ELi kodanikukaitse meeskondade aruandlust kohapealt, nõudes tehtud vajaduste hindamise ja kindlakstehtud vajaduste täitmiseks võetavate konkreetsete meetmete täpsemaid kirjeldusi;
- b) välja selgitama, kuidas saaks ECHO kohapealset võrgustikku paremini kasutada, et toetada ELi kodanikukaitse meeskondade tööd üldiselt, ning kitsamalt olukorra ja vajaduste hindamist;
- c) leidma rohkem võimalusi kodanikukaitse ja humanitaarabi pakujate (sh ÜRO klastrisüsteemi kuuluvate abiandjate) omavaheliseks teabevahetuseks;
- d) rajama ECHO kohapealse võrgustiku riiklikes ja piirkondlikes büroodes kodanikukaitse teabepunktid; samuti peaks komisjon koos Euroopa välisteenistusega kindlaks määrama kodanikukaitse teabepunktid ohustatud riikides asuvates ELi delegatsioonides. Teabepunktide töötajatele korraldataks regulaarselt koolitusi ELi kodanikukaitse mehhanismi arengu ja aktiveerimise korra teemadel.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2017. aasta lõpp

Järeldused ja soovitus

4. soovitus. Epidemioloogide lähetamise korra võimaliku muutmise kaalumine

Kui EL otsustab tulevastes terviseõjuga ulatuslikes hädaolukordades väljaspool ELi lähetada kohapeale epidemiolooge – järgides sealjuures täiel määral WHO juhtrolli –, peaksid komisjon ning Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus ühiselt kaaluma kehtiva haldus- ja finantskorra muutmist, et lihtsustada kiiret ja paindlikku lähetamist.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2018. aasta algus

5. soovitus. Aruandekohustuse täitmise parandamine tänu paremale aruandlusele

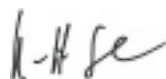
Hankimaks nii enda kui ka osalevate riikide jaoks teavet, mis võiks kaasa aidata tulemuslikkuse parandamisele, lisaväärtuse andmisele ja ELi kodanikukaitse mehhanismi heakskiitmisele, peaks komisjon:

- kehtestama peamised tulemusnäitajad katastroofile reageerimise protsessi nende osade kohta, mis on tema kontrolli all ja mille eest ta vastutab;
- välja töötama CECISe andmete põhjal automaatselt genereeritava statistika ja aruandluse, et võrrelda abi andmist ELi kodanikukaitse mehhanismi eri aktiveerimiste käigus ning kindlaks teha parandamist vajavad valdkonnad.

**Soovituse täitmise tähtaeg: peamiste tulemusnäitajate määratlemine: 2017. aasta keskpaik
statistika ja aruannete koostamine: 2018. aasta lõpp (vt 2. soovitus)**

III auditikoda, mida juhib kontrollikoja liige Karel PINXTEN, võttis käesoleva eriaruande vastu 8. novembri 2016. aasta koosolekul Luxembourgis.

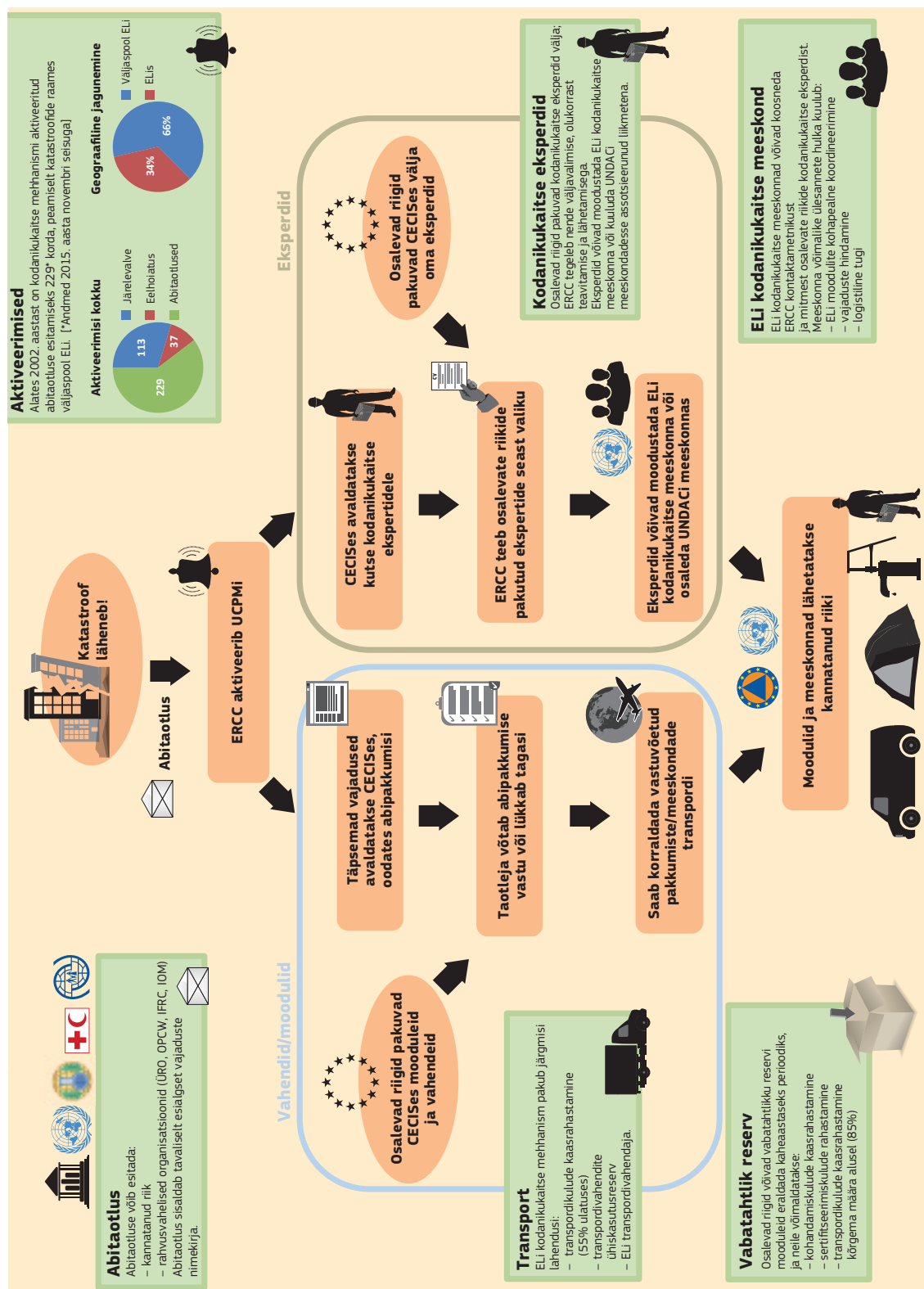
Kontrollikoja nimel

president
Klaus-Heiner LEHNE

I lisa

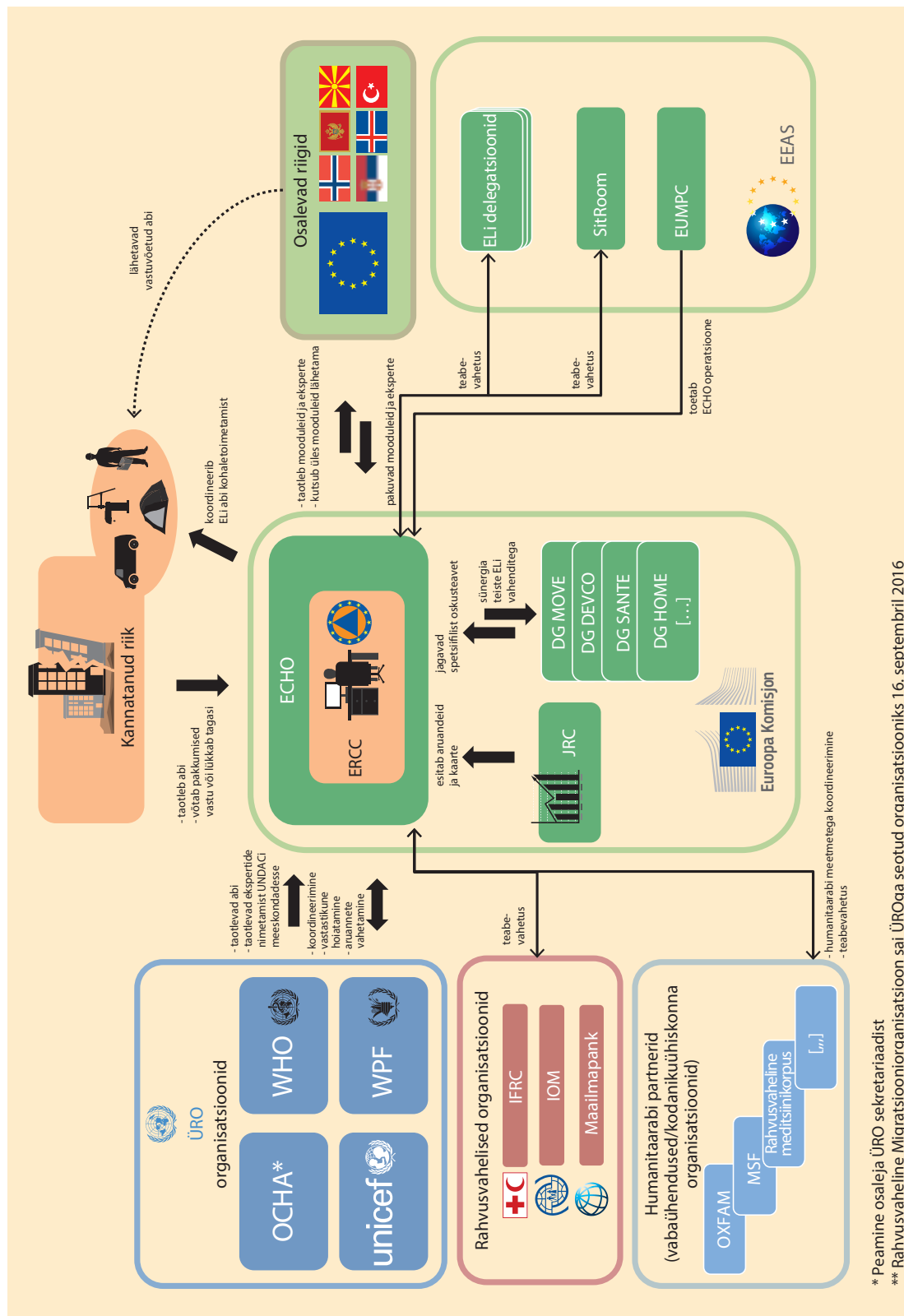
ELi kodanikukaitse mehhanismi aktiveerimine väljaspool ELi toimuvate kataastroofide puhul

Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

II lisa

ELi kodanikukaitse mehhanismis osalejate ülesanded 31. augusti 2016. aasta seisuga

* Peamine osaleja ÜRO sekretariaadist

** Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsioon sai ÜROga seotud organisatsiooniks 16. septembril 2016

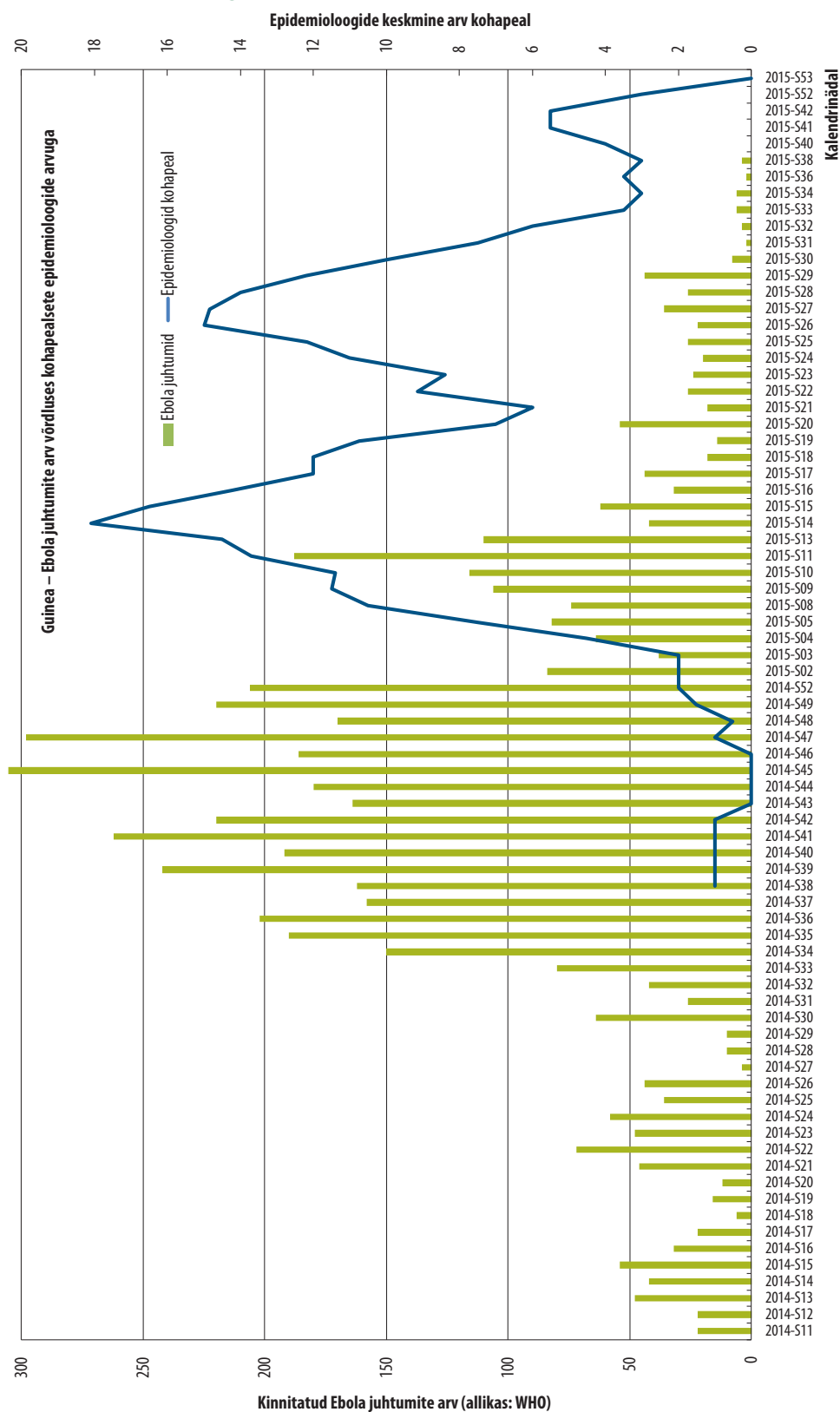
Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

Kolme läbivaadatud katastroofi ülevaade

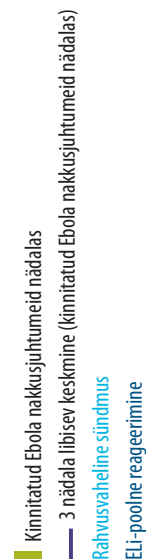
	Ebola Lääne-Aafrikas	Maavärin Nepalis	Üleujutused Bosnias ja Hertsegoviinas
Kriisi liik	Epideemia	Maavärin	Üleujutused/maalihked
Algus	Märts 2014	25. aprill 2015	13.–15. mai 2014
Kohapealse abi andmise kestus	22 kuud	~ 3 nädalat	~ 2,5 nädalat
Kannatanud inimeste arv	> 28 000 nakkusjuhtu > 11 200 hukkunut	800 000 kannatanut 8700 hukkunut 2200 vigastatud	3 000 000 kannatanut 76 hukkunut
Kriisi mõju	Hävitavad tagajärjed kogu piirkonna turvalisusele, rahvatervisele ja majandusele.	Hävis mitu küla. > 510 000 maja hävis > 286 767 maja sai kannatada	Sajad tuhanded inimesed kaotasid elatise ja kahjustada sai keske tähtsusega taristu
UCPMi aktiveerimise taotleja	Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) ÜRO OCHA kaudu	Nepali ametivõimud	Bosnia ja Hertsegoviina julgeolekuministeerium
UCPMi aktiveerimise kuupäev	14. august 2014	26. aprill 2015	17. mai 2014
Abi andmise panustavad UCPMi osalevad riigid	14	17	19
ÜRO roll	Abi andmist juhtis WHO, teda toetasid Unmeer, EL, USA, Ühendkuningriik, Prantsusmaa UNDACi meeskond kohapeal	UNDACi meeskond kohapeal ja ÜRO klastriüsteem aktiveeritud	UNDACi meeskond puudus ja klastriüsteemi ametlikult ei aktiveeritud, ehkki sarnased struktuurid toimisid mõjusalt
Peamised rahvusvahelised osalejad	WHO, Unmeer, ELi Ebola rakkerühm (tuumik: ECHO, DEVCO, SANCO, MOVE, ECDC, EEAS), USA, Ühendkuningriik, Prantsusmaa, MSF, muud vabauhendused ja kahepoolsed rahastajad.	ÜRO (OCHA, UNDAC, Unicef, WFP) Relief International, kahepoolsed rahastajad, vabauhendused	ÜRO, Maailmapank, kahepoolsed rahastajad, Punane Rist, EUFOR, vabauhendused
Lähetatud EUCP meeskond	4 ELi kodanikukaitse eksperti (UNDACi meeskonna liikmetena) 1 ECHO piirkondlik logistikakoordinaator	3 ERCC kontaktametnikku 10 ELi kodanikukaitse eksperti	2 ERCC kontaktametnikku 10 ELi kodanikukaitse eksperti 1 ECHO tehniline assistent
UCPMi kaudu antud abi	- Toiduabi, meditsiiniabi komplektid jm - Tekid ja kloor - Mobiilsed laborid, ravikeskused - Kiirabiautod ja välihaiglad - Logistiline tugi, õhutransport, sõjalaevad - Medevac	- Otsingu- ja päästemeeskonnad; baaslaagrid - Veepuhastusmoodulid - Meditsiiniühikud - Telgid, tekid, magamiskotid, varjupaigad	- Veepumbad - Veepuhastusüksused - Liivakotid - Toiduabi - Helikopterid, päästepaadid - Telgid, tekid, küttekahad, käterätikud

IV lisa

ELi epidemioloogide lähetamine Guineasse

Allikad: WHO, Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus, Euroopa Kontrollikoda.

Allikad: WHO, Euroopa Komisjon, Euroopa Kontrollikoda.

Kokkuvõte

VI

Komisjon väljendab heameelt kontrollikoja konstruktiivse lähenemisviisi üle, milles on näidatud, kus on veel arenguruumi. Aruanne sisaldab pragmaatilisi soovitusi, mis kord rakendatuna parandavad liidu kodanikukaitse mehhanismi panust osalisriikide võimekusse ning abi vajavatele inimestele pääste ja abi võimaldamist.

VII

Komisjon on kõigi soovitustega nõus.

Sissejuhatus

1. selgitus. Vabatahtlik reserv

Alates 1. oktoobrist 2016 on 16 liikmesriiki registreerinud või registreerimas vabatahtlikusse reservi kokku 78 reageerimisvõimekust.

Oma võimekust on võimaldanud Belgia, Tšehhi Vabariik, Prantsusmaa, Soome, Taani, Saksamaa, Kreeka, Itaalia, Luksemburg, Madalmaad, Poola, Rumeenia, Slovakkia, Sloveenia, Hispaania ja Rootsi. Vabatahtliku reservi võimekusi on seni kasutatud kaheksal korral, sh Ebola viiruse ja 2016. aasta kollapalavikupuhangu puhul, ELi liikmesriikides toimunud metsatulekahjude puhul, Ecuadoris 2016. aasta maavärina järel ja Haitil orkaan Matthew' järel (2016).

Nendes operatsioonides kasutati veepuhastusseadmeid, metsatulekahjude kustutamise lennukeid, tervisekaitse- ja liikuvlaboreid ning tehnilise abi ja tugimeeskondi. Need operatsioonid näitavad reservi lisaväärtust ja annavad märku ka sellest, et reservis olevaid vahendeid hakatakse kasutama üha sagedamini.

Tähelepanekud

18

Komisjon on 2016. aastal hakanud kasutama nn valmisolekurežiimi iga kord, kui leitakse või prognoositakse vastavaid märke; eelkõige kaalub ta, kas käivitada valmisolekurežiim, kui ülemaailmses katastroofihoiatussüsteemis (GDACS) käivitub punane ohutase (mis ühtlasi kinnitab võimalikke humanitaartagajärgi). Seitsaadi on valmisolekurežiimi kasutatud rohkem kui 12 korral. Näiteks Ecuadori maavärina puhul (aprillis 2016, järsu algusega loodusõnnetus) aktiveeriti valmisolekurežiim peaaegu 2 tundi enne ÜRO esitatud eksperdiabi taotlust ja 16 tundi enne kõnealuse riigi esitatud abipalvet. Samamoodi aktiveeriti orkaan Matthew' ajal Haitil (oktoober 2016, järkjärgulise algusega) valmisolekurežiim 1,5 päeva enne orkaanist tabatud riigi abipalvet.

21

Seda toimimisviisi kasutati Ecuadori maavärina ajal (aprillis 2016), kui osalisriikidele teatati EUCPT meeskonna väljasaatmisest kaks tundi enne otsingu- ja päästemeeskonna pakkumist ning selle pakkumise vastuvõtmist.

Ühine vastus punktidele 23 ja 24

Kodanikukaitse komitee on loonud spetsiaalse koolituspoliitika töörühma, et arutada EUCPT eksperdiprofiile ja nende funktsioone meeskondades. Siiski on kodanikukaitse komiteega kokku lepitud, et komisjon teeb 2017. aasta esimeses pooles veel ühe ettepaneku selle kohta, et vabatahtlikus reservis ei registreerita mitte nimepidi konkreetseid eksperte, vaid eksperdikategooriaid.

25

Uues väljaõppetsükliks, mis algas mais 2016, on komisjon hakanud rakendama koolituskursustel põhimõtet, et koolitajad hindavad EUCPT kandidaate ja viimased saavad koolituse lõpul individuaalset tagasisidet. Peale selle võib riiklik koolituskoordinaator paluda, et talle saadetakse sama riigi konkreetse eksperdi hindamisaruanded.

29

Pärast seda, kui 2016. aastal planeeritud reageerimisvahendeid oluliselt suurendati, peaks vabatahtliku reservi kasutamine tulevikus oluliselt suurenema. Siiski ei ole kõik aspektid omavahel proportsioonis ja eelseisvatel kuudel võtab komisjon vastu aruande vabatahtliku reservi puuduvate võimekuste kohta.

38

ERCC hiljutiste kogemuste tulemusena on komisjon edendanud järkjärguliste tasemetena üles ehitatud tihedat koordineerimist ja koostööd EUCP ja humanitaarabi instrumentide vahel. Muu hulgas on komisjoni osalised, kes tegutsevad nii kodanikukaitse kui ka humanitaarabi valdkonnas, sh välitöötajad, piirkondlikel ja peakorterites peetud seminaridel arutanud mitmesuguseid ametlikke mehhanisme.

40

Paranenud koostöö ja koordineerimine EUCPT ja humanitaarabi välikeskuste võrgustiku vahel on teinud võimalikuks näiteks selle, et kui hiljuti käivitati Haitil orkaan Matthew' tagajärjel (oktoobris 2016) liidu kodanikukaitse mehhanism, sai enamik täitmata vajadusi välja selgitatud komisjoni enda humanitaarabivõrgustiku kaudu. Komisjon on siiski nõus, et sidemed kolleegidega DG ECHO kohalikes esindustes ja ELi delegatsioonides peavad muutuma süstemaatilisemaks.

50

Kuna komisjon on juba märkinud, et abist ülevaate andmise funktsioon tuleks tihedas koostöös kasutajatega ümber kujundada, otsustati kodanikukaitse komitee 12. koosolekul (juunis 2016) kutsuda kokku CECISE juhtrühma koosolek, mis tegeleks seda sorti palvetega.

51

Reaalajas toimiv ühendus EDRISe ja CECISE vahel on nüüdseks CECISE raames rakendatud. Kõiki kriisi tingimustes võetud meetmeid saab nüüd ühise identifitseerimistunnuse alusel kuvada üheskoos samal ekraanil nii kodanikukaitse kui ka humanitaarabi jaoks. See EDRISe funktsioon võeti kasutusele alles aastal 2016.

52

Ehkki CECISE turvalisus on osalisriikide jaoks reaalne ja alaline mureküsimus, on kodanikukaitse 2017. aasta tööprogrammi kavandis sedastatud, et uuritakse võimalusi arendada liidesteenuseid või veebilehti, mille abil eksportida CECISE teavet teistesse ERCC infovahenditesse, nt ERCC välitööde portaali.

53

Kuna komisjon on juba märkinud, et CECISE logi tuleks tihedas koostöös kasutajatega ümber kujundada, otsustati kodanikukaitse komitee 12. koosolekul (juunis 2016) kutsuda kokku CECISE juhtrühma koosolek, mis tegeleks seda sorti palvetega.

54

Kodanikukaitse 2017. aasta tööprogrammi kavandis on ette nähtud, et CECISes nähakse transpordi jaoks ette kiirem menetlus ja vähendatakse toetuse taotluste haldustöövoogu.

66

Oli vaja teha märkimisväärseid jõupingutusi, et määrata kindlaks funktsionaalne ja ohutu evakuaatsiooniprotsess, milles oleksid ühendatud patsiendi meditsiinilised ja logistilised vajadused, õhusõiduki ja pilootide ohutus ning vastuvõtva meditsiiniüksuse võimekus.

Ühine vastus punktidele 67–69

Komisjon võtab järeldused teatavaks ja kasutab probleemi lahendamisel kõiki soovitusi; lisaks on eelseisvateks aastateks juba planeeritud uuendusi CECISE kasutajasõbralikkuse ja toimivuse parandamiseks.

Järeldused ja soovitused

73

Vabatahtliku reservi vahendite registreerimine on 2016. aasta teises pooles oluliselt kasvanud. 1. oktoobri 2016. aasta seisuga on registreeritud või registreerimisjärgus 78 võimekust.

74

Komisjon väljendab heameelt kontrollikoja konstruktiivse lähenemisviisi üle, milles on näidatud, kus on veel arenguruumi. Aruanne sisaldab pragmaatilisi soovitusi, mis kord rakendatuna parandavad liidu kodanikukaitse mehhanismi panust osalisriikide võimekusse ning abi vajavatele inimestele pääste ja abi võimaldamist. Peale selle kasutab komisjon ka uuendusi, mis on tehtud liidu kodanikukaitse mehhanismi asutamisõigusaktides, et laiendada vajaduse korral ressursside kasutamise võimalusi.

1. soovitus

Komisjon on soovitusega nõus.

2. soovitus

Komisjon on soovitusel nõus. Lähiaastatel on kavas olulised uuendused, et parandada CECISe kasutusvõimalusi mitmesugustes valdkondades. Neid küsimusi arutatakse koos juhtrühmaga / kasutajate töörühmaga, et teha kindlaks nende prioriteedid.

3. soovitus

Komisjon on soovitusel nõus.

4. soovitus

Komisjon on soovitusel nõus.

5. soovitus

Komisjon on soovitusel nõus.

KUST SAAB ELi VÄLJAANDEID?

Tasuta väljaanded:

- üksikeksemplarid:
EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- rohkem eksemplare ning plakatid ja kaardid:
Euroopa Liidu esindustest (http://ec.europa.eu/represent_et.htm),
delegatsioonidest väljaspool ELi (http://eeas.europa.eu/delegations/index_et.htm),
kasutades Europe Direct'i teenistust (http://europa.eu/europedirect/index_et.htm)
või helistades infotelefonile 00 800 6 7 8 9 10 11 (kõikjalt ELis helistades tasuta) (*).

(*) Antav teave on tasuta nagu ka enamik kõnesid (v.a mõne operaatori, hotelli ja telefonikabiini puhul).

Tasulised väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>).

Sündmus	Kuupäev
Auditiplaani vastuvõtmine / auditi algus	24.11.2015
Aruande projekti ametlik saatmine komisjonile (või mõnele teisele auditeeritavale)	28.9.2016
Aruande lõplik vastuvõtmine pärast ärakuulamismenetlust	8.11.2016
Komisjoni (või mõne teise auditeeritava) vastuste saamine kõigis keeltes	7.12.2016

Katastroofid võivad toimuda igal pool ja igal ajal. Nii loodusõnnetustele kui ka inimtegevusest tingitud katastroofidele tuleb reageerida kiiresti. Tõhus katastroofide ohjamine päästab elusid ning katastroofide reageerijate omavaheline efektiivne koordineerimine on tulemusliku tegutsemise seisukohast keske tähtsusega. Euroopa Liidu kodanikukaitse mehhanism (UCPM) loodi selleks, et edendada kiiret ja tõhusat operatiivkoostööd siseriiklike kodanikukaitsetalituste vahel, ning Euroopa Komisjonil on selles täita oluline koostöö lihtsustamise ülesanne. Kontrollikoda analüüsis, kas komisjon lihtsustas UCPMi kaudu koostööd kolme hiljutise rahvusvahelise katastroofi raames: üleujutused Bosnias ja Hertsegoviinas (2014), Ebola viiruse puhang Lääne-Aafrikas (2014–2016) ja Nepali maavärin (2015). Kontrollikoja järelduse kohaselt on komisjoni koordineerimistevõime olnud alates 2014. aastast üldjoontes mõjus. Kontrollikoda esitab mitu soovitusi, kuidas aidata kaasa UCPMi toimimise parandamisele katastroofide reageerimise etapis.

EUROOPA
KONTROLLIKODA

Väljaannete talitus